

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Husitská teologická fakulta

Diplomová práce

Téma:

Pastorační a misijní služba
pro příslušníky Policie České republiky

Theme:

Pastoral and Missionary Service
for Police Members of the Czech Republic

Vedoucí práce:
prof. ThDr. Ján Liguš, Ph.D.

Autor:
Roman Zejda

Praha 2010

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá pohledem na duchovní službu v profesním prostředí Policie České republiky, na její biblické a teoretické odborné základy, na historický rámec vstupů církví do policejní problematiky, na problematiku psychické náročnosti policejní služby k níž se duchovní péče vztahuje a na dosavadní prakticky vykonávanou duchovní službu poskytovanou policistům. V závěru je provedeno shrnutí zpracovaných poznatků se zamyšlením nad dalším možným vývojem problematiky duchovní péče poskytované policistům v podmínkách moderní společnosti.

Klíčová slova

Asistenční služba, církev, misijní služba, pastorační péče, policie, posttraumatická intervenční péče, psychická zátěž.

Annotation

This dissertation paper analyzes the spiritual services within the law enforcement organizations of the Czech Republic, the specialized biblical and theoretical foundation of such services, the historical frame of the Church entering the law enforcement, the problems of curing psychological stress in law enforcement jobs, and the spiritual services currently rendered to the law enforcement officers. The conclusion summarizes the information processed and examines the future development of the issues involving the spiritual care rendered to the law enforcement officers under the provisions of a modern society.

Keywords

Assistance services, Church, missionary services, pastoral care, police, posttraumatic intervention care, psychological stress.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci s názvem Pastorační a misijní služba pro příslušníky Policie České republiky zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato diplomová práce byla umístěna v Ústřední knihovně UK a používána ke studijním účelům.

V Praze dne 10. dubna 2010

Roman Zejda

Poděkování

Chtěl bych touto formou poděkovat především vedoucímu této diplomové práce prof. ThDr. Jánů Ligušovi, Ph.D. za odborné vedení, za ochotu a čas, který mi věnoval při konzultacích. Dále bych chtěl poděkovat všem, kteří mi poskytovali poradenství, vedení, informace, materiály ze zpracovávané oblasti i duchovní podporu. Děkuji rovněž Bohu za jeho milost, sílu, moudrost a vedení při této práci.

Obsah

Seznam zkratk	8
1. ÚVOD	9
2. POLICEJNÍ PROSTŘEDÍ A DUCHOVNÍ PÉČE V NĚM.....	11
2.1. Pojem pastorační péče.....	12
2.1.1. Biblický pohled na pastorační péči	14
2.1.2. Praktické způsoby pastorační péče.....	16
2.1.3. Pastorační péče v policejním prostředí.....	18
2.2. Misijní dimenze poimenické péče.....	19
2.2.1. Biblický pohled na misijní službu	20
2.2.2. Praktické způsoby misijní služby	21
2.2.3. Misijní služba v policejním prostředí	24
2.3. Asistenční aspekt poimenické péče v policejním prostředí.....	28
2.3.1. Pojem asistence	29
2.3.2. Biblický pohled na asistenční aspekt duchovní péče	30
2.3.3. Standardy psychosociální služby ve vztahu k duchovní péči.....	31
3. POLICIE A CÍRKEV	34
3.1. Pojem policie	34
3.1.1. Stručný historický přehled vývoje policie ve světě.....	36
3.1.2. Stručný historický přehled vývoje policie v českých zemích	38
3.2. Legislativně spirituální rozměr policejní problematiky	40
3.2.1. Biblický pohled na policejní problematiku	41
3.2.2. Policejní problematika v současnosti	43
3.3. Pojem církev.....	45
3.3.1. Činnost církve v policejní problematice v historickém rámci.....	46
3.3.2. Současný vztah církve k policejní problematice	48
4. PSYCHOLOGICKÁ NÁROČNOST POLICEJNÍ SLUŽBY	49
4.1. Příčiny psychické zátěže policistů	50
4.1.1. Postoje veřejnosti k policii	50
4.1.2. Konflikty v policejní službě	52

4.1.3. Stresy v policejní službě.....	53
4.2. Důsledky psychické zátěže policistů.....	54
4.2.1. Osobní problémy	55
4.2.2. Profesní problémy	56
4.2.3. Rodinné a partnerské problémy.....	56
4.3. Psychologická služba v policejní problematice	57
4.3.1. Činnost psychologické služby	58
4.3.2. Zapojení duchovní péče do psychologické služby	58
4.3.3. Historie účasti duchovních v psychologické službě.....	60
4.3.4. Právní úprava činnosti duchovních v psychologické službě	62
4.3.5. Dotazníkový průzkum činnosti duchovních	64
4.3.6. Vyhodnocení dotazníkového průzkumu	66
5. MODEL DUCHOVNÍ PÉČE U SLOVENSKEJ POLICIE.....	70
5.1. Římskokatolická duchovní péče	71
5.2. Ekumenická duchovní péče.....	72
6. ZÁVĚR.....	74
7. RESUME	76
POUŽITÁ LITERATURA.....	79
Primární literatura	79
Sekundární literatura	80
Slovníky	80
Právní normy	81
Články z časopisu.....	82
Články a jiné příspěvky.....	82
Dosud nepublikované studie	83
Internetové zdroje.....	83

Seznam zkratek

ADRA	Adventist Development and Relief Agency
CČSH	Církev československá husitská
CISM	Critical Incident Stress Management
c. k.	císařský a královský
ČR	Česká republika
ERC SR	Ekumenická rada církví Slovenskej republiky
ETF UK	Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy
EU	Evropská unie
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
OS a OZ SR	ozbrojené sily a ozbrojené zbory Slovenskej republiky
PČR	Policie České republiky
PHARE	Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies
PIP	posttraumatická intervenční péče
StB	Státní bezpečnost
VB	Veřejná bezpečnost

1. ÚVOD

H. O. Woelker říká: „Pastorální péče je apoštolátem ničím neomezeného Božího smilování. Je konkrétní podobou Boží péče o člověka. Jde jí nejen o víru, ale i o zcela konkrétní starosti člověka v jeho každodenním životě.“¹

Těmito slovy je možné charakterizovat problematiku, jež se stala předmětem zájmu této práce. Pojednáváním tématem jsou možnosti poskytování duchovní péče příslušníkům Policie České republiky. Toto velmi subtilní téma jsem si jako obsah své diplomové práce zvolil proto, že jako dlouholetý příslušník PČR vnímám velký tlak, jaký tato obtížná práce na policisty a policistky vytváří. Z pozice křesťana pak také vnímám jistou bezmocnost, s jakou celá naše společnost, policejní profesní prostředí nevyjímaje, stojí před stále narůstajícím nihilismem tu otevřeně, tu skrytě se rozlévající společenskou atmosférou a otravujícím stále více lidské duše, které jsou stále méně schopné tomuto zlu čelit. A právě křesťanství může v této situaci nabídnout pomoc, kterou moderní společnost odvrhla jako relikv zaostalé minulosti, která se však stále tiše a trpělivě nabízí. Pomoc Ježíše Krista, přicházející skrze upřímně poskytovanou duchovní péči.

Jak bylo řečeno, jedná se o téma rozsahem nepatrné, protože systematická duchovní péče ve struktuře PČR vůbec neexistuje, na rozdíl od některých jiných moderních evropských policejních sborů. Impulsem, který mě definitivně posunul směrem k volbě tohoto tématu, byl fakt, že duchovní různých církví již začali v policejním prostředí působit a to v rámci nově vytvářeného systému posttraumatické intervenční péče. Duchovní péče, byť ve velmi skromné podobě, tak získala v českém policejním prostředí první možnost působení.

Téma jsem zvolil i pod dojmem prospěšnosti duchovní péče potvrzené fungováním takové služby v policejních sborech sousedních států a mým cílem bylo jednak popsat policejní prostředí s jeho psychickou náročností, najít styčné body s duchovní sférou a rozebrat možnosti praktického provádění duchovní služby se zamyšlením nad dalším možným vývojem.

Vzhledem k tomu, že problematika duchovní služby poskytované cíleně příslušníkům policejního sboru je tématem novým a navíc nijak rozsáhlým, nenašel jsem u nás dostupnou

---

1 KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Pastorální péče*. Praha: Oliva, 2000. s. 14.

žádnou odbornou literaturu ani ze strany policie, ani ze strany u nás působících církví, která by byla zaměřena na otázky duchovní péče zaměřené speciálně na policisty. Proto jsem čerpal zejména z literatury zabývající se pastorační péčí a policejní psychologií a vhodné prvky jsem vztahoval na policejní prostředí. Přitom jsem se snažil zohlednit i vlastní zkušenosti z policejní služby, kterou vykonávám od roku 1987.

Z hlediska metodologického zpracování zvoleného tématu užívám metody deskriptivní, analytické, explikační a deduktivní.

Obsah práce jsem rozdělil na čtyři základní části. V první části se věnuji vlastní pastorační péči ve směru k českému policejnímu prostředí. Druhá část se zabývá policejní institucí jako takovou, s pohledem zaměřeným k jejímu spirituálnímu rozměru. Obsahem třetí části je oblast psychické náročnosti policejní služby, protože právě v této oblasti se vytvořil první praktický průsečík policejní a duchovní problematiky. Zde jsem využil možnosti provést dotazníkový průzkum prakticky prováděné činnosti duchovních v rámci týmů posttraumatické intervenční péče. Ve čtvrté části uvádím zahraniční, konkrétně slovenský příklad fungování duchovní služby v rámci policejního sboru. Závěr práce je shrnutím pojednávaných témat s krátkým zamyšlením nad budoucností celé této dosud mladé a nepropracované problematiky.

Věřím, že tato práce by mohla být jedním z drobných impulsů pro případné další rozpracování tohoto tématu a stát se tak alespoň malým kamínkem ve velké mozaice problematiky pastorační péče.

2. POLICEJNÍ PROSTŘEDÍ A DUCHOVNÍ PÉČE V NĚM

V kontextu současné české společnosti se mohou jevit pojmy užívané v názvu této kapitoly jako, pokud ne zcela neslučitelné, tak slučitelné velmi obtížně. Profesionální prostředí české policie v sobě totiž nese dědictví vývoje naší společnosti v uplynulém 20. století. Policejní problematika byla celé půlstoletí pod přísným ideologickým dozorem totalitních společenských systémů, pro které byla církev jedním z hlavních nepřátel. V desetiletích před i po tomto období pak byla policie výhradním nástrojem demokratického sekulárního státu, který se deklaroval jako duchovně neutrální.

Zde se dostáváme k podstatě nastíněného problému slučitelnosti pojmů policejního prostředí a duchovní péče. Tento problém se jako červená nit táhne celým obsahem této práce a lze ho přímo či nepřímo nalézt v každé kapitole. Jedná se o to, že moderní společnost svým vývojem dospěla do stavu, kdy náboženství víceméně odkazuje do privátní sféry života občana. V současnosti nastupující postmoderna pak vykazuje značné sklony k naprosté privatizaci náboženského života. „S touto privatizací víry souvisí i mizející vnímání oprávněnosti duchovní péče na jiné než výhradně soukromé úrovni. Jakkoliv je křesťanská víra osobní, nemůže být věcí ryze soukromou, protože vše, čím člověk žije, má sociální dosah. Zesoukroměné křesťanství je tedy silně okleštěno, a to ke škodě své i ke škodě celé společnosti, třebaže ta si to v současné době příliš neuvědomuje.“²

Díky tomuto vývoji, který ve značné míře vytlačil v našem kulturním prostředí náboženství do lidského soukromí, duchovní péče v prostředí české policie dosud prakticky neexistuje. Zatím první vlaštovkou měnící tuto situaci je účast duchovních v projektu policejních týmů posttraumatické intervenční péče. Přitom v rámci EU je duchovní služba jako integrální součást policejních sborů zastoupena v celé řadě států. Oficiálně funguje v Itálii, Litvě, Maltě, Německu, Polsku, Rakousku, Slovensku a Slovinsku.³ Také Česká republika se hlásí k existenci duchovní služby uvedeným projektem posttraumatické intervenční péče, nicméně o duchovní péči v nějaké koncepční podobě se zatím nejedná.

---

2 OPATRŇY, Aleš. *Pastorační situace u nás: Analýzy a výhledy*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1996. s. 31.

3 *Informácie – katolícka duchovná služba* [online]. Bratislava: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Duchovná služba, posl. aktualizace 17. 2. 2010 [cit. 21. 2. 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.minv.sk/?informacie_katolicka_sluzba>

V budoucnu je nicméně možné očekávat změnu tohoto stavu. Nenápadné, ale důležité předpoklady takové změny se pomalu formují. „Od 90. let 20. století se např. do věd o člověku vrací uznání jeho rozměru spirituálního; mluví se o duševně-duchovních potřebách. V této souvislosti se také mění pojem psychosociální pomoc na pojem pomoc psychosociálně-spirituální.“⁴ Stejně tak v oblasti psychologie zdraví v současnosti existuje jedna z definic vymezujících pojem zdraví jako „celkový (tělesný, psychický, sociální i duchovní) stav člověka, který mu umožňuje dosahovat optimální kvality života a není překážkou obdobnému snažení druhých lidí.“⁵ V této sféře lze pak jít ještě dál. „Náboženská víra je v současnosti i předmětem výzkumných prací zabývajících se zvládnutím stresu (např. E. Schmitz, C. Pash, R. Rozcah, A. P. Tix, P. A. Frazier aj.). Na základě těchto výzkumů je v současnosti křesťanská náboženská víra chápána jako pozitivní (salutogenní), relativně samostatný faktor, jehož vliv na problematiku zvládnutí životních těžkostí se nedá vysvětlit např. působením sociální opory.“⁶

Z uvedeného vyplývá, že moderní společností často zpochybňovaná prospěšnost náboženské víry je povolna dosvědčována nejen teologií, nýbrž i na ní zcela nezávislými vědními obory. To může v budoucnosti sehrát významnou roli při novém začleňování církve do moderní společnosti. V prostředí české policie by to pak mohlo znamenat uznání potřeby duchovní péče v této psychicky mimořádně náročné oblasti lidské činnosti.

2.1. Pojem pastorační péče

Evropský klasik protestantské pastorální péče Eduard Thurneysen se hluboce zamýšlí nad smyslem a cílem duchovní péče s důrazem na sdělování Božího slova, když říká: „Péče o duše byla a je sdělováním Slova jednotlivci a nemůže a nechce být ničím jiným.“⁷ V tomto tzv. kerygmatickém pojetí výrazy *pastorace*, *pastorační péče* nebo *pastorační činnost* nemají zcela jasné a přesné ohraničení. Na definování pojmu je možné nahlédnout z mnoha zorných úhlů a podle toho vypadá i široké spektrum definic, které se k pastorační problematice vztahují. V nejobecnější rovině lze pastoraci popsat jako „duchovní správu církevních sborů

---

4 BAŠTECKÁ, Bohumila aj. *Terénní krizová práce: Psychosociální intervenční týmy*. Praha: Grada Publishing, a. s. 2005, s. 153.

5 KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie zdraví*. Praha: Portál, 2004. s. 43.

6 KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie zdraví*. Praha: Portál, 2004. s. 91.

7 KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Pastorální péče*. Praha: Oliva, 2000. s. 13.

vedenou pastorem, nebo jako šíření křesťanského náboženství masovými a individuálními formami.“⁸ Toto vymezení pojmu je skutečně velmi obecné bez konkrétního zacílení.

„Jasnější vymezení pojmu pastorační péče získáme, když budeme vycházet z úlohy církve. V současnosti se většinou uvádí čtyři základní úkoly církve. Těmi je *kerygma* (hlásání), *diakonia* (služba potřebným), *leiturgia* (bohoslužba) a *koinonia* (péče o společenství). Pastorační péči pak můžeme rozumět jako realizaci těchto základních úkolů tak, že v pastorační činnosti jsou zpravidla zastoupeny všechny čtyři složky, vždy ale v jiném poměru, podle konkrétního zacílení služby. Tento přístup lze shrnout do následující definice: Pastorační péči v širším slova smyslu rozumíme takové jednání s člověkem, ve kterém ho respektujeme v jeho jedinečnosti, přistupujeme k němu z pozice věřících křesťanů, doprovázíme ho v jeho obtížích, nemoci, utrpení či umírání a pomáháme mu k lidsky důstojnému zvládnutí jeho životní situace včetně smrti, a to na jemu dostupné úrovni víry s perspektivou jejího možného rozvoje.“⁹ Toto vymezení pojmu je vhodné také pro policejní prostředí, protože respektuje jedinečnost pastorovaného bez kladení důrazu na nutnost konkrétní úrovně jeho osobní víry. Otvírá tak prostor pro pastorační službu poskytovanou lidem vně církve, což je v českém policejním prostředí nutný předpoklad. Pastorační péče je zde postavena před potenciálně těžkým úkolem. Kromě lidí věřících, kterých je však v tomto prostředí minimální počet, pečovat i o jednotlivce, kteří nežijí křesťanským duchovním životem a mnohdy sledují v životě hlavně osobní sobecké cíle a propadají neomezenému konzumu.¹⁰

„Souhrnně lze o pastorační péči říci, že se odehrává v křesťanském kontextu – na rozdíl např. od péče zdravotní, nezabývající se duchovním kontextem. Pastorační péče poskytuje křesťansky věřící člověk, což je její základní charakteristika. V pastorační péči se počítá s uzdravným vlivem evangelia vedle dalších prakticky podnikaných kroků. Jako cíl pastorační péče v užším, ryze křesťanském kontextu můžeme označit snahu jít ve šlépějích Pána Ježíše Krista a podle jeho vzoru s lidmi hovořit a pomáhat jim různým způsobem. V širším, obecnějším pojetí pak cílem pastorační péče je pomáhat lidem v jejich životních problémech.“¹¹ S oběma těmito cíly není nijak v rozporu případná pastorační péče v policejním prostředí, které stojí mimo církevní obecnost. I Pán Ježíš nepomáhal pouze pravověrným Izraelitům, nýbrž všem potřebným. Stejně tak se pojem pastorační péče nemůže obracet svým

---

8 KRAUS, Jiří aj. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2005. s. 603.

9 OPATRŇÝ, Aleš. *Pastorační péče v méně obvyklých situacích*. Praha: Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství Pražském, 2005. s. 9.

10 SMOLÍK, Josef. *Pastýřská péče*. Praha: Kalich, 1991. s. 179.

11 KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Pastorální péče*. Praha: Oliva, 2000. s. 15-16.

vymezením jen dovnitř církve, protože etický rozměr pastorační služby nemůže být omezen konfesně. Pastorační služba ve svém širším významu se má obracet ke všem potřebným s jejich problémy i schopnostmi. „Bibli je cizí přehnaná lidská sebejistota, ale také je zde kladně demonstrován lidský potenciál, který se může nasazovat pro život směrem k jeho integritě a plnosti.“¹²

2.1.1. Biblický pohled na pastorační péči

Pojem pastorační služby je v biblickém pojetí odvozen od pojmu *pastýř*, pro který má řečtina výraz *poimen*. Péče poskytovaná v rámci významu tohoto výrazu je ve starozákonním kontextu duchovní i politická. Tento motiv spojení politického vedení a duchovní pastorační služby je v textech Starého zákona spojen např. s postavou Mojžíše, který je uveden mezi pastýři Božích ovcí, s nimiž Hospodin vodil svůj vyvolený lid (Iz 63,11-14). Z toho vyplývá jeden důležitý fakt. V biblickém pojetí pastýř nevodí stádo sám za sebe, nýbrž je v Boží službě. Jeho prostřednictvím koná sám Hospodin. V souvislostech duchovních a politických je překvapivě ve Starém zákonu vyvýšen jako pastýř pohanský perský král Kýros, který je dokonce přímo Bohem označen jako jeho pastýř (Iz 44,28).¹³ To vyjadřuje Boží suverenitu v rozhodování, koho si k pastorační službě povolá. Vyplývá z toho i jasná podřízenost pastoračního úřadu Božimu vedení. Ve starozákonních textech lze i vypátrat, jaké jsou konkrétní úkoly pastýře. „Ten by měl svému stádu shánět potravu (Ž 23,2; Ez 34,14), měl by chránit stádo před nebezpečím (Am 3,12) a přivádět zpět ke stádu zbloudilé ovce (Ez 34,12; také novozákonní Mt 18,12).“¹⁴ Jako pastýř se prezentuje i sám Bůh, který zaslíbí pohnání špatných pastýřů Izraele k odpovědnosti a předznamenává vlastní péči o svůj lid, který bude pást a soudit (Ez 34,23-24). „Hospodin zde též zaslíbí ustanovení jednoho pastýře nad svým lidem, nového Davida. V tom lze spatřit odkaz na Kristův pastorační úřad.“¹⁵

Na starozákonní pastorační službu Hospodina a jím pověřených osob navazuje Nový zákon osobou Ježíše Krista jako pastýře převyšujícího všechny ostatní. Kristus je dosvědčován jako veliký pastýř (Žd 13,20), pastýř a strážce (1 Pt 2,25) i jako pastýř

---

12 SALAJKA, Milan. *Orientační teologický slovník*. Rychnov nad Kněžnou: Nakladatelství JEŽEK, 2000. s. 45.

13 DOUGLAS, J. D. aj. *Nový biblický slovník*. Praha: Návrat domů, 1996. s. 736.

14 NOVOTNÝ, Adolf. *Biblický slovník*. Praha: Kalich, 1992. s. 596.

15 DOUGLAS, J. D. aj. *Nový biblický slovník*, Praha: Návrat domů, 1996. s. 736.

nejvyšší (1 Pt 5,4). Celý Kristův pastýřský úřad je podrobně popsán v textu J 10,1-18. Tento text je dobře srovnatelný s již zmíněným textem z Ez 34 totožným zaměřením na hodnocení dobrých a zlých pastýřů a ustanovení pastýře jediného. V novozákonním významu s odkazem na Ježíšovo spásné poslání je k osobě pastýře připojen podstatný atribut, že dobrý pastýř položí svůj život za ovce (J 10,11). „Kristus je v novozákonních textech vyzdvižen i jako pastýř eschatologický (Mt 25,31-33; Zj 7,17) naplňující eschatologicko-eklesiologickou jednotu jednoho stáda s jedním pastýřem (J 10,16).“¹⁶

„Pastýřské pověření pak novozákonní texty přenáší i na službu apoštolů a to jednak z pověření, kterého se dostalo učedníkům v textu J 20,20-23, kde se vzájemně podmiňuje a překrývá služba zvěstovatelská a pastorační.“¹⁷ Dále je pastýřské pověření obsaženo v trojí výzvě vzkříšeného Krista k Šimonu Petrovi (J 21,15-17). Pastýřská služba je zde opřena o základ, kterým je láska ke Kristu, ze které má vyplývat pastýřskou službou projevovaná láska k bližním. V tom lze spatřit odkaz na Ježíšovo dvojpříkázání lásky jako shrnutí celého Zákona (Mt 22,37-40; Mk 12,29-31). Důsledkem takového pověření je pastýřská služba, ke které je církev povolána a kterou má konat v tomto světě (Sk 20,28; 1 Pt 5,2).

Všem křesťanům je pak pastýřská péče v rámci jejich obecného kněžství příkazována vyjmenováním konkrétních kroků v tomto smyslu – napravováním svých nedostatků a vzájemným povzbuzováním (2 K 13,11).

To vše dobře koresponduje s vymezením pojmu pastýřské péče z předcházející kapitoly, když praktické úkoly pastýřské služby (napravování nedostatků a povzbuzování) lze přiměřenou formou nabídnout i lidem stojícím mimo církev.

---

16 VON ALLMEN, Jean-Jaques aj. *Biblický slovník*. Praha: Kalich, 1991. s. 184.

17 SMOLÍK, Josef. *Pastýřská péče*. Praha: Kalich, 1991. s. 6.

2.1.2. Praktické způsoby pastorační péče

Pastorační péče zná celou řadu způsobů, jakými lze v praxi postupovat. Nebylo by účelné snažit se encyklopedicky vyjmenovávat a popisovat všechny možné způsoby pastoračních postupů. Proto budou obsahem této kapitoly pouze ty metody pastorační péče, které připadají v úvahu pro případnou pastorační péči v prostředí Policie ČR, kam je také hlavní téma této práce směřováno.

„Za nejobvyklejší a nejužívanější prostředek pastoračního působení lze právem označit **pastorační rozhovor**. Ten nemusí být ani rozhovorem jednoznačně silně nábožensky zabarveným, ani rozhovorem zásadně nenáboženským. Je to rozhovor vycházející z konkrétní situace, z přání či potřeb toho, komu je pastorační péče poskytována. Zásadním cílem zde není vyřešení problému ani školení klienta. Hlavní je zde snaha dát člověku najevo, že není ve své situaci osamocen, protože v pastorujícím má spojence. Cílem, který nemusí být vždy dosažen, je aby klient našel jako hlavního svého spojence Boha. To však nevylučuje pomoc a sounáležitost na lidské úrovni.“¹⁸

Pastorační rozhovor může být individuální či skupinový. Jsou témata, která se snáze probírají ve skupině, kde pomáhá její dynamizující efekt. Individuální pastorační rozhovor však zůstává základní formou pastorační péče.¹⁹

„Další metodou pastorační péče je **pobyt v duchovně inspirujícím prostředí**. Některým lidem pomáhá pro zklidnění nebo soustředění se na řešení problémů pobyt v prostředí duchovně odlišném od každodenní reality.“²⁰ Mě osobně v určitém zlomovém období duchovního hledání prospěl týdenní pobyt v prostředí starého hradu uprostřed jihočeských lesů ve společenství zdejšího kastelána a jeho křesťanské rodiny.

„**Exercicie** jsou dalším způsobem možné duchovní péče jako prostředek uklidnění a mobilizace duchovních a duševních sil. Jsou ale kvůli své náročnosti vhodné pro lidi duševně zdravé a stabilní, s již vybudovanou určitou osobní spiritualitou.

---

18 OPATRŇY, Aleš. *Pastorační péče v méně obvyklých situacích*. Praha: Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství Pražském, 2005. s. 20.

19 SMOLÍK, Josef. *Pastýřská péče*. Praha: Kalich, 1991. s. 71-73.

20 OPATRŇY, Aleš. *Pastorační péče v méně obvyklých situacích*. Praha: Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství Pražském, 2005. s. 23.

Jako podobný podpůrný prostředek může sloužit i **pout'**, pokud ale není chápána magicky jako zástupný způsob řešení problému.

Prvkem pastorační péče může být i **četba** jako motivace k uklidnění, získání naděje a poučení k řešení problematické situace.

Rovněž **postoupení klienta jinému odborníkovi** lze použít jako prvek pastorační péče v situaci, kdy pomáhající pochopí, že v konkrétním případě je žádoucí zásah odborníka jiného oboru, např. lékaře.²¹ Zde mohu opět uvést praktický případ, kdy moje manželka jako farářka CČSH navrhla lékařské vyšetření pětáosmdesátileté členice církve, která si při pastoračních rozhovorech opakovaně stěžovala na zjevování podivných příznaků. Vyšetření očním lékařem a neurologem objevilo jistou vadu vidění, která byla následně lékařsky vyřešena.

Pastorační péči v policejním prostředí lze zařadit do kategorie pastorační péče prováděné v méně obvyklých situacích (jedná se o službu vykonávanou mimo obecnost církve, zpravidla osobám nacházejícím se v krizové situaci nebo stojícím před tíživým problémem). V kapitole věnované psychologické náročnosti policejní služby je uveden výčet nejčastějších problémů diagnostikovaných mezi policisty. Ty jsou velmi různorodé, od rozvodů, přes vztahy se spolupracovníky, zdravotní problémy a úzkosti po traumatických událostech, až po krize spojené s věkem. Přirazují se k nim navíc problémy, které jsou pro policejní pracovní prostředí specifické a při běžné pastorační péči se zpravidla nevyskytují. Mezi ně patří např. otázky použití zbraně, účasti při násilné smrti člověka, možných rozporů mezi zákonností a spravedlností apod. Zde se zdá být vhodné, aby se duchovní péče nesnažila o intervenci do odborné problematiky bojové přípravy, práva, medicíny, či jiných oborů, v nichž se nemusí zcela orientovat, nýbrž aby se soustředila na lidskou stránku řešených problémů zaměřením se na negativní jevy ležící v základech všech krizových stavů (strach, zlost, vina, lež, méněcennost, utrpení, nemoc atd.). Tyto jevy jsou předmětem zájmu běžné pastorační péče a proto je možné příslušné pastorační postupy aplikovat i do pastorační péče v policejním prostředí. Podrobnější rozbor této obsáhlé oblasti by při snaze o zachování přiměřené ucelenosti neúměrně rozšířil obsah pojednání. Vzhledem k tomu, že tato práce nemá a nemůže mít ambice rozebírat do podrobností jednotlivé aspekty dané problematiky, lze předpokládat, že uvedený rozsah popisu praktických způsobů pastorační péče je pro daný účel dostačující.

---

21 OPATRŇÝ, Aleš. *Pastorační péče v méně obvyklých situacích*. Praha: Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství Pražském, 2005. s. 23-25.

2.1.3. Pastorační péče v policejním prostředí

V současné době neexistuje v našem policejním profesním prostředí pastorační péče jako systémové opatření s vlastní organizační strukturou, stabilním personálním obsazením a koncepcí činnosti. Snaha o případné zřízení takové instituce není ze strany Policie ČR nebo MV ČR v současnosti patrná a stejně tak není v současnosti ze strany církví působících v ČR viditelná nějaká pastorační aktivita cílená speciálně do policejních řad.

Pastorační péče v širším významu pojmu může existovat na individuální úrovni křesťanů, kteří jsou příslušníky nebo zaměstnanci PČR s „odkazem na obecné kněžství všech křesťanů a na pověření k pastorační a zvěstovatelské službě, které vyplývá z Písma (J 20,20-23; Mt 16,19; 18,18). Toto pověření ke službě chápeme jako pověření každého jednotlivého člena církve. Oporu tomuto chápání lze najít v textu Mt 18,15-17, v němž sborové řády hovoří o bratrském napomínání celým sborem i jednotlivci.“²² Tato osobní služba jednotlivých křesťanů je v současných podmínkách velmi subtilním jevem. Jednak proto, že křesťanů v řadách české policie je velmi málo a jednak z již zmíněného důvodu současného celospolečenského trendu privatizace náboženské víry. V této situaci je věcí osobní víry a odpovědnosti každého křesťana pohybujícího se v policejním profesním prostředí, „aby do svého okolí, přiměřeně situaci, přinášel dobrou setbu víry svědectvím svého života a naplňoval dle možností rámcové principy laické pastorační péče ve smyslu citlivého doprovázení v problémech.“²³

Jediným zatím realizovaným způsobem pastorační péče církví jako institucí v policejním prostředí je účast duchovních v činnosti nedávno zřízených decentralizovaných týmů posttraumatické intervenční péče (PIP).

Z metod pastorační péče popsaných v předchozí kapitole je pro policejní prostředí jednoznačně nejpřijatelnějším nástrojem individuální pastorační rozhovor. Z dalších popsaných metod se jako vhodná, podle konkrétní situace, jeví možnost postoupení klienta jinému odborníkovi. To je vzhledem k necírkevnímu prostředí, v němž je pastorační péče poskytována a vzhledem k různorodosti a komplikovanosti potenciálních problémů přijatelná

---

22 SMOLÍK, Josef. *Pastýřská péče*. Praha: Kalich, 1991. s. 6-7.

23 OPATRŇÝ, Aleš. *Pastorační péče v méně obvyklých situacích*. Praha: Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství Pražském, 2005. s. 18-19.

alternativa. Pobyt v duchovně inspirujícím prostředí a četba jako prvky pastorační péče se mohou v policejním prostředí stát doplňkovými metodami péče vyplývajícími z průběhu pastoračních rozhovorů. To vše samozřejmě za předpokladu upřímného a otevřeného zájmu klienta, jako projevu jeho svobodné vůle. „Pro exercicie jako metodu pastorační péče může platit víceméně totéž, co pro četbu a pobyt v inspirujícím prostředí. Praktická použitelnost této metody je ale snižována úměrně s rostoucí náročností na úroveň osobní spirituality klienta. Exercicie není vhodná pro lidi bez určité duchovní a duševní stability.“²⁴

Pastorační péče v policejním profesním prostředí je v současné době ve fázi vzniku. Nebo přesněji, těsně před svým vznikem. Jako samostatná služba ještě neexistuje. Popsanými praktickými činnostmi, byť ve velmi malém rozsahu, už ale začíná pozvolna fungovat. Bude věcí dalšího vývoje, zda vůbec a jakým způsobem se dokáže rozvinout.

2.2. Misijní dimenze poimenické péče

Pastorační péče v sobě v určitém, podle konkrétní situace se měnícím, poměru obsahuje všechny základní úkoly církve. „Je to proto, že v souboru praktické teologie je pastorační péče ze strany hlediska přístupu k víře blízká evangelizaci a misii a ze strany hlediska péče o postižené je jí blízká diakonie.“²⁵ Přestože misie je samostatný obor církevní činnosti, je obsažena i v poimenické péči.

V nejobecnější formulaci lze misii označit jako: „Hlásání křesťanství mezi pohany, nebo utvrzování věřících ve víře.“²⁶ Obsahově pojmu misie odpovídá i pojem evangelizace. Jeho stručná slovníková definice zní: „Evangelizace je šíření evangelia.“²⁷ Tyto nejobecnější definice lze konkretizovat do sdělení, že „evangelizace je setkání, při němž ti, kteří znají Ježíše, o něm říkají těm, kteří ho neznají.“²⁸ Evangelizaci je tak možno označit za centrum misijního působení jako takového.

---

24 OPATRŇY, Aleš. *Pastorační péče v méně obvyklých situacích*. Praha: Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství Pražském, 2005. s. 23.

25 KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Pastorální péče*. Praha: Oliva, 2000. s. 12.

26 KRAUS, Jiří aj. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2005. s. 527.

27 KRAUS, Jiří aj. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2005. s. 222.

28 SINGLEHURST, Laurence. *Efektivní a citlivá evangelizace: Proces setby, žně a uchování*. Praha: Samuel, 2005. s. 7.

Vzhledem k tomu, že misijní dimenzi nelze z poimenické péče vyřadit, pokud ta má zůstat plnohodnotnou, musí nějaká forma misijního působení zůstat v poimenické péči přítomna. Opakovaně zmiňovaná privatizace náboženské víry v naší současné společnosti však misijnímu působení, zejména v prostředí nacházejícím se mimo církevní společenství, příliš nepřeje. To je i případ pastorační péče určené k působení v policejním profesním prostředí.

„V této situaci, kdy církev přestala být samozřejmě respektovanou morální veličinou, vychovatelkou společnosti a reprezentantkou její základní ideologie, se misijní dimenze poimenické péče může uplatnit při naplňování úkolu, podle kterého se křesťané mají stát *soli země a světlem světa* (Mt 5,13-16). Křesťané v poimenické službě, duchovní i laici, tak stojí před úkolem svou přítomností a prací bez prvoplánového otevřeného misijního zvěstování působit tak, aby jejich světlo bylo okolním světem viděno a respektováno a jejich kvas měnil trpělivě a nenásilně prostředí, do něhož je vsazen.“²⁹

2.2.1. Biblický pohled na misijní službu

Označení *misie* obecně je překladem latinského termínu *missio*, který vychází ze slovesa *mitti, mittere* ve významu *poslati, vyslati*. Tento úkol byl následovníkům přikázán vzkříšeným Kristem, když při setkání s jedenácti učedníky na hoře v Galileji jim přikázal jít ke všem národům a získávat nové učedníky, křtít je a učit (Mt 28,19-20). Význam tohoto přikázání je podtržen tím, že tentýž úkol je uveden i v textech Mk 16,14-20; Lk 24,47; J 20,21 a Sk 1,8. Uvedenými texty ustanovený příkaz zvěstovat lze podpořit i starozákonním textem Iz 12,4-5, podle kterého ti, kdo znají Hospodina, mají seznamovat národy s Božími skutky tak, aby se to dozvěděla celá země. Nutnost neomezovat se jen na některé oblasti, ale přinášet Boží slovo všude je pak obsáhleji prezentována v textu Ř 10,12-15. Židé i Řekové (tedy přeneseně všichni lidé) jsou zde postaveni na stejnou úroveň s tím, že všem má být nabídnuto spasení. Nutnost misijního působení pak text vysvětluje tak, že mají-li tedy být všichni spaseni, musí uvěřit. Aby mohli uvěřit, musí slyšet. A aby mohli slyšet, musí zde být někdo, kdo zvěstuje. Misie jako vyslání s úkolem zvěstování evangelia (tedy evangelizace) je tak vlastně ustanovena jako hlavní úkol církve. Všechny ostatní církevní činnosti by pak měly být

---

²⁹ OPATRŇÝ, Aleš. *Pastorace v postmoderní společnosti*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. 2001. s. 21-31.

činnostmi podpůrnými, které by měly vytvářet prostor, podmínky, podporu a svědectví pro to hlavní, přinášet radostnou zvěst evangelia lidem tohoto světa a přivádět je k Bohu. Proto se církev, chce-li být skutečnou církví Kristovou, nemůže od tohoto úkolu oprostit.³⁰

2.2.2. Praktické způsoby misijní služby

Při popisu možností praktické realizace misijní duchovní služby českým policistům je nutné obrátit se ke konkrétním způsobům zvěstování a vyhodnotit jejich případnou použitelnost pro dané prostředí. Jako základ tohoto postupu jsem zvolil teze Angličana Laurence Singlehursta, vedoucího britské misijní organizace Youth With A Mission, které se jeví jako velmi realistické a vhodné pro prostředí vírou víceméně nezasažené.

„Nejprve je důležité ujasnit, co to evangelizace či misie vlastně je, nebo přesněji jak ji vnímat v podmínkách soudobé evropské společnosti. Lze vyjít z obecné teze, že evangelizace je sdělování, při němž ti, kteří znají Ježíše, o něm říkají těm, kteří ho neznají. Tato definice je velmi jednoduchá a nemusí zcela přesně postihnout celou podstatu věci. Evangelizace není pouze rychlé svědčení o evangeliu, nýbrž evangelizace je proces a uvěření či obrácení je jeho cíl. Singlehurst používá v souvislosti s tím desetibodovou stupnici (nazývá ji stupnicí Englovou), na které jsou na stupni 1 lidé s negativní představou o Bohu a na stupni 10 jsou lidé stávající se křesťany. Celou stupnici pak dělí na čtyři úseky, přičemž na stupních 1 až 3 považuje za cíl předložit lidem srozumitelný a jasný obraz o Bohu, pomoci jim odstranit negativní představu o NĚm a umožnit jim nahlédnout na křesťanství jako na kvalitní způsob naplnění života. Stupně 4 až 6 pak vyplňuje už vlastní předložení evangelia těm, kteří svobodně projeví zájem a touhu jít dál. Na stupních 7 a 8 pak jde o seznámení lidí s osobními důsledky přijetí evangelia. Stupně 9 a 10 pak obsahují to, co je často samostatně chápáno jako evangelizace, tedy že se lidé rozhodnou pro Krista a stanou se křesťany. To, že na misii a evangelizaci je nahlíženo jako na dlouhodobý proces, je reakcí na situaci moderní společnosti žijící zcela nebo víceméně bez spirituality, kde není přínosné hovořit s lidmi, jako by měli o Bohu pozitivní nebo vůbec nějakou představu, kterou oni ale nemají. Použití uvedené stupnice pak umožňuje vidět evangelizaci jako dlouhodobý proces setkávání s lidmi nacházejícími se na kterémkoliv stupni této stupnice, kteří se prostřednictvím tohoto setkávání

---

30 VON ALLMEN, Jean-Jaques aj. *Biblický slovník*. Praha: Kalich, 1991. s. 202-203.

posunou na stupnici o něco výš. Evangelizace je tedy stejně tak posun člověka od nepřátelství k Bohu k uznání toho, že křesťanství je snesitelné, jako posun člověka od prostého seznámení se s obsahem evangelia k rozhodnutí přijmout křest.³¹

„Praktické misijní metody pak lze rozdělit na dva základní typy. První z nich je metoda označovaná jako **průkopnická evangelizace**. Ta je zaměřena na oslovení většího množství lidí najednou, přičemž se zpravidla nejedná o lidi, se kterými by měl zvěstovatel vybudován nějaký bližší osobní vztah. Tato metoda předpokládá určitý stupeň organizovanosti a nutnost existence zázemí, schopného nasadit potřebné množství sil a prostředků k organizování konkrétních akcí, určených k oslovení cílové skupiny osob. Metoda má tři fáze, které lze označit jako *setba 1* (např. tématické přednášky či kulturní akce bez konkrétního náboženského zaměření), *setba 2* (např. klubové posezení už křesťansky zaměřené pro ty, kdo projeví zájem poznat víc) a *žeň* (např. shromáždění pro lidi kteří projeví zájem vstoupit do křesťanského společenství). Za další fázi by bylo možno označit proces zvaný *uchování*, který ale už lze zařadit do pastorační služby v rámci církve lidem vzešlým z tohoto procesu.³² Tato metoda tedy předpokládá církví organizované akce většího rozsahu. Ty jsou však v současných podmínkách v českém policejním prostředí jen těžko představitelné. Důvody tohoto názoru již byly uvedeny. Přísně sekulární charakter našeho státu a snaha bránit státní instituce jakémukoliv ideovému ovlivňování je těžko slučitelná s přímými oficiálně pořádanými evangelizačními akcemi. Tato metoda se tedy jeví pro účely duchovní péče o policisty jako nevhodná.

Druhý základní typ evangelizace je metoda označovaná jako **síťová práce**. „Tato metoda vychází z toho, že podle četných svědectví většina křesťanů potřebovala před svým osobním obrácením získat několik pozitivních zkušeností s křesťanstvím a přistoupila k víře často prostřednictvím svých přátel či známých, kteří už křesťany byli. Osobní vztah s křesťanem tedy byl v mnoha případech významným faktorem v procesu osobní konverze. Tito lidé se posouvali po zmíněné desetibodové stupnici tak, že skrze přátelství s lidmi změnilo negativní názor na Boha, pak se v nějakém okamžiku dostali do kontaktu s obsahem evangelia a odpověděli na něj. V této souvislosti Singlehurst uvádí, že každý člověk má čtyři základní oblasti, v nichž buduje osobní vztahy – rodinu, volný čas, pracovní prostředí a společenské prostředí. V našem případě je aktuální právě jako třetí zmíněné pracovní prostředí, tedy

---

31 SINGLEHURST, Laurence. *Efektivní a citlivá evangelizace: Proces setby, žně a uchování*. Praha: Samuel, 2005. s. 15-35.

32 SINGLEHURST, Laurence. *Efektivní a citlivá evangelizace: Proces setby, žně a uchování*. Praha: Samuel, 2005. s. 57-70.

policejní kolektiv. U metody síťové práce se otvírá misijní a evangelizační prostor nejen pro duchovní, kteří jsou do něj delegováni z titulu své funkce, ale i pro křesťany – laiky, sloužící v policejních řadách (kterých je však zatím velmi málo). Zde je důležité, aby se křesťané stali na pracovišti *solí a světlem* a vytvářením kvalitních mezilidských vztahů bez přepjatých duchovních důrazů tak lidi kolem sebe pomalu a citlivě posouvali na pomyslné Englově stupnici. V této souvislosti uvádí Singlehurst lehce humorný příklad mladíka, který se tak dlouho modlil za to, aby dostal poznání správného způsobu evangelizace na svém pracovišti, až se mu dostalo poučení, že pro začátek by mohl začít kvalitně pracovat a tím nepřímo vydávat svědectví křesťanského života. I u metody síťové práce lze rozlišovat fáze *setba 1*, *setba 2* a *žeň*, zde ale ne na bázi organizovaných hromadných akcí, nýbrž na individuální úrovni.³³ Metoda síťové práce se vzhledem k popsáným okolnostem zdá být vhodnější pro činnost v policejním pracovním prostředí, protože u ní odpadá popsáný rizikový prvek vnímatelný jako jakýsi nežádoucí organizovaný církevní nábor prováděný u policie. Tato metoda také vytváří přijatelnou syntézu mezi jasným Kristovým příkazem z textu Mt 28,19-20 a oficiální snahou sekulárního státu vytlačit otázku víry do ryze osobní soukromé sféry života každého občana. Tento způsob zvěstování evangelia je postaven bázi osobních mezilidských vztahů, které existují a vyvíjejí se v jejich pracovním prostředí.

Všechny metody zvěstování evangelia, ať už průkopnická evangelizace či síťová práce, konané duchovními či laiky, organizovaně či individuálně, mají jeden nutný společný prvek, který je má předcházet i provázet. Tím je **modlitba**, kterou můžeme považovat za nejzákladnější projev osobní víry a je možné ji definovat jako suverénní Boží jednání, v němž se Bůh dobrovolně s člověkem sdílí prostřednictvím lidských slov. „Ani nejdůvtipnější metody zvěstování se neobejdou bez Božího působení, které souvisí s Duchem svatým. Právě Duch svatý činí modlitbu jako komunikaci člověka s Bohem efektivní (1 K 2,4). Modlitba tak přispívá k tomu, aby se zvěstování dělo Božím působením (2 Te 3,1; Ko 4,3).“³⁴ Modlitbu lze také chápat jako možnost prosit Boha, aby nás dovedl k tomu, abychom chtěli to, co chce on (Mt 6,10) a současně se snažit naklonit ho k tomu, co chceme my. V tomto aktu pak můžeme nalézt své ztotožnění s Boží vůlí pro naše konání a přijmout ji. Při modlitbě za konkrétní věc pak modlitebník pomáhá zaměřit Boží moc na oblasti, za které se modlí. Pokud pak přihlédneme k pavlovskému poznání modlitby jako

---

33 SINGLEHURST, Laurence. *Efektivní a citlivá evangelizace: Proces setby, žeň a uchování*. Praha: Samuel, 2005. s. 36-56.

34 LIGUŠ, Ján. *Medzil'udská komunikácia: Teologická propedeutika*. Banská Bystrica: Univerzita Mateje Bela, Pedagogická fakulta, 1996- s. 83.

daru Ducha svatého (1 K 14,14-16; Ef 6,18; Ju 20), můžeme modlitbu považovat za výsledek součinnosti Boha s člověkem tak, že modlitba je směřována k Otci, ve jménu Syna, působením Ducha.³⁵ Důležitost modlitby podtrhuje ujištění o moci modlitby ve víře (Mk 11,22-24; 1 J 5,13-15), což je důležité v situacích, kdy se modlitebník obrací k Bohu ve věci obtížné. Do této kategorie lze jistě zařadit i duchovní službu v prostředí Policie ČR, protože současné podmínky zde nejsou pro oblast spirituální nijak příznivé. Proto by modlitbami měly být připravovány a provázeny všechny misijní aktivity sem směřované.

2.2.3. Misijní služba v policejním prostředí

V oblasti misijního působení v prostředí Policie ČR vystupuje do popředí v úvodu této práce nastíněný problém. Náš sekulární stát dbá na dodržování duchovní neutrality všech svých institucí. Lze to podložit i legislativně. Zákon č. 3/2002 Sb. hovoří o tom, že „stát, kraje a obce nemohou provádět náboženskou nebo protináboženskou činnost.“³⁶ Stát je také povinen respektovat listinu základních práv a svobod, která přiznává každému člověku „právo svobodně projevovat své náboženství nebo víru samostatně nebo společně s jinými, soukromě nebo veřejně, bohoslužbou, vyučováním, náboženskými úkony nebo zachováváním obřadu.“³⁷ Přitom se stát snaží od svých zaměstnanců v rámci jejich pracovních a služebních povinností vyžadovat duchovní neutralitu. To v policejní oblasti jednoznačně vyplývá z ustanovení zákona č. 361/2003 Sb., který ukládá povinnost příslušníků neovlivňovat výkon vlastní služby mimo jiné i svým náboženským přesvědčením³⁸ a který zakazuje v rámci služby přímou i nepřímou diskriminaci příslušníků mimo jiné i kvůli jejich náboženskému vyznání.³⁹ V této otázce může sekulární stát najít oporu v listině základních práv a svobod, která umožňuje „omezení výkonu práv na svobodné projevování náboženství nebo víry vydáním příslušného zákona, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu veřejné bezpečnosti a pořádku, zdraví a mravnosti nebo práv a svobod druhých.“⁴⁰

---

35 DOUGLAS, J. D. aj. *Nový biblický slovník*. Praha: Návrat domů, 1996. s. 628-629.

36 *Zákon č. 3/2002 Sb. o církvích a náboženských společnostech*. § 4/2.

37 *Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., listina základních práv a svobod*. Hlava 2. oddíl 1. čl. 16/1.

38 *Zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*. § 45/1g

39 *Zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*. § 77/2.

40 *Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., listina základních práv a svobod*. Hlava 2. oddíl 1. čl. 16/4.

Z toho lze odvodit, že stát uznává oprávněnost existence náboženství a církví a jejich společenskou prospěšnost, ale odmítá nechat se duchovními principy v rámci svého fungování přímo ovlivňovat. Spiritualitu odkazuje do soukromí občanů zhruba podle modelu, že každý má právo řídit se svými duchovními principy, ale pouze v mezích státem dané legislativy. To může vytvářet potenciální třecí plochy mezi možným jednáním občany preferovaným a jednáním státem požadovaným. Pluralitní demokratická společnost by měla být schopná s tím žít, byť se objevuje stále více otevřených sporů mezi většinovou společností žijící bez duchovního zakotvení, podle vlastních pravidel vytvářených měřítka účelové prospěšnosti a jednotlivci či společnostmi, snažícími se aplikovat do života určité duchovní principy (viz sporné otázky týkající se např. euthanasie, potratů, genové manipulace, oblasti partnerských vztahů, rodinné politiky apod.). Odraz těchto problémů se může přenášet i do policejního profesního prostředí, byť se zatím nic takového neprojevuje, ať už to je uvážlivým přístupem zúčastněných, či pouhým minimálním výskytem věřících v policejních službách. Z výše uvedeného vyplývá, že při poskytování duchovní péče policistům přímo v jejich profesním prostředí je ze strany policie očekávána spíše služba asistenčního typu, než klasická pastorační péče. To by ale z duchovních činilo pouze jakýsi specifický druh psychologa. Otevřené misijní působení v policejních řadách by pak mohlo být z pohledu státu považováno za nežádoucí. Zatím se žádné antipatie ze strany státu vůči působení církví v policejním prostředí neprojevují, protože duchovní činnosti se konají v minimálním rozsahu. Teprve případné rozšíření spirituálních aktivit v budoucnosti může ukázat, zda jsou obavy z možných konfliktů oprávněné.

Z biblického pohledu je situace, v níž není zřetelná jasná touha po poznání zvěstování, ale to také není striktně odmítnuto, Písmem podložitelná (Ř 10,20). Bůh se nechává najít a poznat od těch, kteří ho nehledají a neptají se po něm. To je situace aplikovatelná mimo jiné i na naše policejní prostředí. Bůh nevstupuje pouze k těm, kteří ho aktivně hledají a otevřeně touží po poznání. On přichází i k těm, kteří jsou vůči němu z různých důvodů lhostejní. Nabídka Božího přijetí tak může být předložena skutečně všem.

V Písmu lze najít i další oporu této problematiky. Jako základ je nutné vzít všemi pěti prvními knihami Nového zákona uvedené přikázání jít mezi všechny národy a získávat učedníky, tedy přivádět lidi ke Kristu. Z popsaných důvodů to ale může představovat problém, protože přímá evangelizace prováděná v řadách policejního sboru by mohla být ze strany duchovně neutrálního státu vnímána jako pokus církví (tedy podle vnějšího pohledu

jedné zájmové společenské skupiny) ovlivňovat instituci, jejíž požadovaná nestrannost je v dnešní době považována za velmi citlivou kvůli nezastupitelné roli policie ve sféře udržování přijatelného stavu bezpečnosti a práva v naší společnosti. V této souvislosti se přímo nabízejí argumenty o pokusech církví opět získávat ve společnosti mocenské pozice. Takové názory se ostatně objevují vždy, když se církve na společenské scéně pokusí ovlivnit cokoli, co je v rozporu s jejich viděním světa a pojetím dobrého a špatného.

Zde se lze obrátit k propojení textů Ř 13,1-14 a 2 T 4,1-5. Zatímco list Římanům nabádá podřizovat se vládní moci, která je vlastně v Boží službě, pokud se drží svých úkolů, list Timoteovi přikazuje přinášet Boží slovo ať je to vhod či nevhod a předvídá přitom příchod časů (ne nepodobných našim dnům), kdy se lidé odvrátí od učení zdravého a budou vyhledávat teze vyhovující jejich vlastním přáním. Hlásání Božího slova je zde ospravedlněno, i když přijde nevhod, tedy proti něčí vůli. Současně je ale uvedeno, jak má být zvěstování realizováno. Rozhodně se nehovoří o jakémkoliv vnučování, donucování či manipulaci. Výslovně je v textu uvedeno trpělivé vyučování spojené s usvědčováním, domlouváním a napomínáním. Už z tohoto výčtu je zřejmé, že v praxi takové zvěstování skutečně bude vzbuzovat nevoli, protože mnozí jen neradi snášejí domlouvání či napomínání, ať je jakkoliv oprávněné a jakkoliv mírně a přátelsky prováděné. Nicméně hlásání Božího slova, byť nevhod prováděné takovýmto způsobem, už je ve shodě s respektem vůči nadřazené moci, požadovaným listem Římanům. Je legitimní nenásilným, vstřícným způsobem trpělivě vstupovat do prostředí odvráceného od evangelijní zvěsti, při zachování respektu k mocenským autoritám, pokud ovšem jednájí správně, jak lze chápat z šestého verše o vládících, kteří jsou v Boží službě, pokud se drží svých úkolů. O takovém přístupu se lze domnívat, že by mohl být dobrou teoretickou oporou pro vstup Božího slova do obtížně přístupného policejního prostředí, v němž v současné době v naší společnosti prakticky žádnou oporu nemá.

Evangelizace je proces často dlouhodobý, složený ze *setí* a *žně*. Zde je vhodné připomenout text J 4,36-38, který nás upozorňuje na to, že rozséváč a žnec nemusí být totožní. Jeden rozsévá a druhý žne. Tento fakt je v případě jakýchkoliv evangelizačních a misijních snah v prostředí české policie velmi důležitý. Boží slovo totiž do tohoto prostředí teprve začíná vstupovat, když uplynulé téměř půlstoletí zde bylo úhlavním ideovým nepřítelem a ani v dobách předcházejících sem v podmínkách sekulárního státu nemělo cestu otevřenou. Proto realisticky nelze očekávat v dohledné době v této oblasti nějaký zásadní průlom. Zde můžeme

přihlédnout k významnému evangelizačnímu novozákonnímu textu, podobenství o rozsévači (Mt 13,3-9). Jeho závažnost podtrhuje fakt, že se vyskytuje i v textech Mk 4-3-9 a Lk 8,4-8. Zde je misionář připravován na fakt, že mnohé zaseté zrna Božího slova z řady důvodů úrodu nepřinesou. Proto by relativní neúspěšnost neměla vést k malomyslnosti a poraženectví. Historie i současnost sice zná mnoho případů mohutných evangelizačních kampaní vykazujících se tisíci pokřtěnými, ale stejně tak existuje mnoho příkladů misijní práce, která neměla kvantitativně nijak bombastické výsledky a přesto je hodnocena jako úspěšná. Namátkou lze uvést např. pravoslavného misionáře Makaria Gluchareva (1792-1847), který působil v Altajských horách na ruské Sibiři. Právě Glucharev patřil mezi ty, kteří neměli v oblibě masové konverze, ale preferovali pečlivou individuální katechezi. Během své třináctileté misie s plnou podporou carských úřadů v letech 1830 až 1843 pokřtil v oblasti svého působení celkem 675 domorodců.⁴¹ Tento příklad není nijak ojedinělý. Obdobně misionář Obnovené Jednoty bratrské Jiří Schmid, který působil v letech 1737 až 1743 v oblasti mysu Dobré naděje v dnešní Jihoafrické republice, v podmínkách ze strany koloniálních úřadů velmi nepříznivých, za sebou po sedmi letech zanechal první černošský křesťanský sbor na africkém kontinentu v počtu pouhých šestadvaceti členů.⁴²

Oba tyto případy, kromě poměrně dlouhodobého misijního působení s relativně nevelkými počty konvertitů, mají společné to, že takto vzniklé církve v pozdějším období nevykazovaly téměř žádné případy odpadávání od víry a staly se malou, ale pevnou základnou pro šíření křesťanství v dobách příznivějších. Takové aktivity jsou vlastně setbou prováděnou s vírou, že žně jednou přijde, třebaže to nebude v dohledné době. V současnosti počínající, zatím nepatrnou duchovní službou poskytovanou českým policistům vlastně období setby na tomto poli teprve začíná a to v podmínkách nikterak příznivých. Pro počáteční období se zdá být realistickým dílčím cílem přesvědčit nekřesťanské prostředí o oprávněnosti křesťanství a jeho prospěšnosti, v souladu s textem 1 P 2,11-17 a posouvat tak policisty o něco výš na pomyslné Englově stupnici. Je tedy pravděpodobné, že žně této setby případně sklidit až budoucím služebníkům. To ale není nutné považovat za chybu.

---

41 KUBÍKOVÁ, Jiřina. *Křesťanská misie v 16. - 18. století*. Brno: L. Marek, 2001. s. 136.

42 KUBÍKOVÁ, Jiřina. *Křesťanská misie v 16. - 18. století*. Brno: L. Marek, 2001. s. 232-236.

2.3. Asistenční aspekt poimenické péče v policejním prostředí

Asistenční rozměr duchovní péče má v kontextu této práce jeden zásadní význam. Jeho prostřednictvím lze dobře propojit klasickou pastorační péči a sociální práci. V současných podmínkách českého policejního prostředí je totiž představa pastorační péče jako samostatné disciplíny nereálná a duchovní péče je integrována do nějaké formy sociální práce. Tak fungují duchovní v rámci decentralizovaných týmů PIP, kde slouží v podstatě mezi psychology. Právě asistenční aspekt duchovní péče svým pojetím umožňuje zabránit tomu, „aby se pastorační péče nestala jen jakýmsi křesťanským přídatkem standardní odborné sociální práce nebo aby se nezdeformovala v jakousi skrytou misionářskou činnost, kde nouze člověka je využita k misijnímu působení.“⁴³

V těchto souvislostech je asistenční aspekt duchovní péče významný pro udržení důvěryhodnosti duchovní péče v sekulárním prostředí. „Zejména v oblasti působení náboženských společenství a hnutí, obecně označovaných jako sekty, jsou častým jevem případy, kdy pomoc nabídnutá potřebnému se velmi rychle promění v misionářské působení. To pak často i velmi manipulativními cestami přivádí člověka do prostředí sekty. Pokud se ale toto nepovede, zájem o poskytování pomoci velmi rychle mizí. Je proto důležité se situacím a postupům, které by uvedený model připomínaly, důsledně vyhýbat. A právě důraz na asistenční aspekt duchovní služby může při této snaze výrazně pomoci. Jde o to, vřadit duchovní péči do systému psychosociální pomoci a vyhnout se manipulaci s klientem, lhostejnosti vůči němu nebo podloudnému vnucování křesťanství někomu, kdo o něj v daném okamžiku nemá zájem. Takovými způsoby by byla duchovní služba zdeformována ve skrytou misionářskou práci využívající lidské nouze k podsouvání křesťanství. To by rozhodně nebylo v souladu s Kristovým pověřením přinášet světu evangelijní zvěst.

Důraz na asistenční aspekt duchovní služby ji pojímá, jak už bylo na jiném místě uvedeno, v širším slova smyslu. Jde zde o individuální péči o člověka v netypické a nepříznivé životní situaci, kterou sám nezvládá a potřebuje pomoc. Tato pomoc se od samotné psychosociální práce neliší v odbornosti. Ta je jinak zaměřená, ale přítomná. Liší se perspektivou víry, která respektuje lidskou individualitu s její osobní vírou či naopak nevírou. Duchovní péče v širším rámci se zdůrazněným asistenčním aspektem je vlastně **doprovázením** člověka s pomocí k lidsky důstojnému zvládnutí těžkých životních situací. Při tomto doprovázení má důležitou

---

43 OPATRŇÝ, Aleš. *Pastorační péče v méně obvyklých situacích*. Praha: Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství Pražském, 2005. s. 18.

roli víra doprovázejícího a případně i víra toho, komu je pomáháno. Označení doprovázení je důležité. Doprovázení není vedením a vylučuje tak manipulaci nebo naopak lhostejnost. Doprovázení je vztah, ve kterém je doprovázející nesen svojí osobní vírou a respektuje doprovázeného, který je na životní cestě zase nesen svojí vlastní vírou nebo nevírou. Doprovázející nemůže zapřít víru, že k Božímu obrazu stvořený člověk má nárok na úctu ve všech svých stavech a že potřebuje vykoupení. Doprovázející ale také nemůže jednat místo Boha, s větším důrazem než on. Bůh člověku spásu nabízí, ale nevnučuje mu ji a s člověkem nemanipuluje. Vzniká tak představa pastorační péče sloužící i člověku, který je k otázkám víry lhostejný nebo je odmítá bez toho, že by péče byla prováděna s nezájmem jenom z nějaké povinnosti, nebo že by byla podmíněna podsouváním víry. Tento postoj je náročný. Předpokládá **porozumění, respekt a nezištnost** služby jako pravdivého postoje křesťanské lásky pomáhajícího.⁴⁴

Asistenční aspekt jako prvek formující určitým způsobem poimenickou péči v policejním prostředí umožňuje i snazší přístup k jiným pomáhajícím disciplínám z oborů medicínských, psychologických či sociálních. „Pastorační péče tyto odborné přístupy předpokládá a spolupracuje s nimi, ale nemá a nemůže je suplovat. Poimenická péče i z pohledu asistenčního si zachovává přístup z pozice evangelia, k němuž je příjemce poskytované péče laskavě zván (nikoliv nucen či manipulován). I bez prvoplánově zdůrazněného duchovního rozměru poskytované péče zůstává podstatou perspektiva víry, při zachování významu hodnoty zdraví, osobní integrity a naplnění života klienta.“⁴⁵

2.3.1. Pojem asistence

Asistence sama jako pojem není v biblickém pojetí užívána. Obecně je pojem asistence definován takto: „Asistence je pomocná (odborná) účast při nějakém výkonu, nebo přítomnost, účast při něčem vůbec.“⁴⁶ Do této obecné definice lze zařadit i službu duchovního, coby ve svém oboru odborníka, v rámci různých forem sociální práce.

---

44 OPATRŇY, Aleš. *Pastorační péče v méně obvyklých situacích*. Praha: Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství Pražském, 2005. s. 18-19.

45 OPATRŇY, Aleš. *Pastorační péče v méně obvyklých situacích*. Praha: Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství Pražském, 2005. s. 18-19.

46 KRAUS, Jiří aj. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2005. s. 78.

Křesťanská pastorační péče z pohledu asistenčního ke svému vymezení potřebuje kromě obecné, spirituálně neutrální definice i vymezení biblické. To je obsahem následující kapitoly.

2.3.2. Biblický pohled na asistenční aspekt duchovní péče

Aspekt křesťanské duchovní péče neodkazující k Bohu a ke Kristu by se mohl zdát biblicky těžko definovatelný. A právě biblickým pohledem na Krista samotného můžeme tento aspekt duchovní péče, označený jako asistenční, řádně podložit.

Lze se podívat na osobní příklad Ježíše jako nejvyššího pastýře a služebníka v jeho slovech i skutcích. Ježíš blahoslaví lidi milosrdné a lidi působící pokoj (Mt 5,7; 9), což může evokovat mimo jiné i představy služby obecně poskytované lidem bez ohledu, zda se jedná o souvěrce či nikoliv. Podobně Ježíš hovoří o tom, jak bude v den soudu posuzováno to, co jedni vykonali a druzí ne (Mt 25,36; 43). Mezi přímo vyjmenované skutky milosrdenství je uvedeno i navštěvování nemocných a uvězněných, na což lze pohlédnout jako na, řečeno moderním jazykem, prvky asistenční psychologické podpory v krizové situaci. I zde není nijak podmíněno, komu by péče měla či neměla být poskytována. Ježíš rovněž uzdravoval bez ohledu na duchovní spřízněnost těch, ke kterým se skláněl (např. uzdravení setníkovy sluhy či otroka v textech Mt 8,5-13 a Lk 7,1-10, kde v postavě setníka nešlo o pravověrného Žida, protože přímluvci v Lukášově textu dosvědčují, že tento setník chová velkou náklonnost k židovskému národu, což by jistě nebylo nutné zdůrazňovat, kdyby k tomuto národu sám patřil). Stejně tak ve slovech apoštola Pavla (1 K 9,19-23), byť jsou směřována spíše k misijní problematice, lze ve verši 21. (Těm, kteří jsou bez zákona, byl jsem bez zákona, abych získal ty, kteří jsou bez zákona – i když před Bohem nejsem bez zákona, neboť mým zákonem je Kristus.) vidět možnost duchovní služby poskytované bez nutné svázanosti s viditelnými projevy spirituality. Je zde představeno i ospravedlnění této možnosti: „Sloužím i způsobem neduchovním, ale to neznamená, že z biblického pohledu se tím vzdaluji z cesty víry. Kristus mi dává tuto svobodu.“⁴⁷ Jednadvacátý verš tak vlastně popisuje to, co je zde nazýváno asistenčním aspektem duchovní péče, která neztrácí svůj vnitřní spirituální rozměr, třebaže to není při její realizaci navenek přímo patrné. Duchovní rozměr je přítomen už v samotné podstatě této služby, v aktu vzájemné lidské pomoci v kritické situaci, bez ohledu na to, zda

---

47 DOUGLAS, J. D. aj. *Nový biblický slovník*. Praha: Návrat domů, 1996. s. 989.

je tato služba poskytována spontánně nebo na základě nějakého systémového opatření. Podstatná je vnitřní motivace pečujícího, v níž je duchovní inspirace přítomna. Jednadvacátý verš svým pojetím asistenčního aspektu duchovní péče uvádí do souladu možnosti pastorační péče s požadavky služby spíše psychosociálního charakteru bez výrazně prvoplánově zdůrazňovaného duchovního rozměru, který by zvláště v našem současném společenském prostředí mohl vytvářet nežádoucí bariéru mezi poskytovatelem a příjemcem této služby.

2.3.3. Standardy psychosociální služby ve vztahu k duchovní péči

Pojetí duchovní péče v policejním prostředí primárně jako doprovázení s důrazem položeným právě na asistenční aspekt, by mohlo pomoci duchovní péči lépe se integrovat do systému psychosociálně-spirituální pomoci, aniž by zde ve víceméně sekulárním prostředí rušivě působil spirituální rozměr této péče. V kapitole zabývající se problematikou psychologické náročnosti policejní práce je uvedeno, že psychosociálně-spirituální pomoc je velmi mladou oblastí sociální práce. Z toho vyplývá zmíněná stále ještě přetrvávající nejasnost jak v definování základních pojmů, tak i v systémovém zařazení tohoto typu pomoci do příslušných struktur. Stejně tak dosud chybí jasná, oficiálně přijatá rámcová pravidla pro poskytování jednotlivých druhů odborné pomoci. Odborníci i proškolení laici poskytující kterýkoliv druh pomoci potřebují mít seriózní vodítka, podle kterých by se mohli řídit v otázkách, kdy a jakou pomoc mají poskytovat a kde mají své přiměřené místo. Pokusy o vytváření takových pravidel ale už probíhají (snaha o vytvoření manuálu standardů psychosociální krizové pomoci). Ve všech typech odborné pomoci je třeba vytvořit rámcová pravidla pro její poskytování.

„Pro oblast duchovní pomoci se pokusil Zdeněk Procházka z Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru MV ČR vytvořit zárodek pravidel v roce 1999. Vycházel přitom z podkladů pracovní skupiny jednající na konferenci nazvané Přípravenost na katastrofy, která se uskutečnila v roce 1999 v Hradci Králové. Tento pokus se snažil vymezit oblasti, komu a kde by měla být duchovní pomoc poskytována. Materiál je řešen v obecné rovině, takže pro aplikaci v policejním prostředí by všechny navrhované body vhodné nebyly. Při tvorbě obecných pravidel je však nutné předpokládat právě to, že na jednotlivá konkrétní prostředí se všechny předkládané body nevztahují. Předpokládané cílové osoby pro poskytování náboženské pomoci mohou být zejména:

- zranění a umírající
- osoby evakuované
- strádající pozůstalé osoby
- v důsledku krizové situace postižené a strádající osoby
- výkonný záchranářský a řídicí personální

Pro otázku, na jakých místech by měla být duchovní pomoc poskytována, jsou předpokládána zejména:

- stanoviště poskytující nouzové ubytování, stravování apod.
- vstupní a výstupní evakuační stanoviště a evakuační střediska
- zdravotnická zařízení
- velkokapacitní úkryty a jiná místa kolektivní ochrany osob
- pohřební místa
- místa, na nichž se provádí záchranné práce a je zde již odstraněno bezprostřední riziko ohrožení života

Materiál vypracovaný Zdeňkem Procházkou se nezabývá otázkami, jakým způsobem má být duchovní pomoc poskytována. Tyto otázky jsou ponechány zodpovědnosti a odborné způsobilosti samotných duchovních, aby uměli pastorační péči přijatelnou formou poskytnout bezvěrcům a pohanům.⁴⁸ V tomto materiálu lze jako pozitivní moment označit to, že je zde jako běžná možnost připuštěno poskytování pastorační péče, tedy služby jednoznačně duchovního charakteru, i klientům bez osobního náboženského zaměření.

Okruh otázek, jakým způsobem duchovní pomoc poskytovat lze doplnit z pracovního materiálu kolektivu Bohumily Baštecké z roku 2008, který se pokouší vytvořit standardy psychosociální krizové pomoci. „V kapitole o duchovní první pomoci je vymezeno, jakým způsobem by se v obecné rovině mohla duchovní první pomoc poskytovat:

- Zachovávat lidskou důstojnost postiženého.
- Vnímat postiženého a být v jeho blízkosti.
  - Neopouštět člověka ale ani na něj neútočit. Zůstat v jeho blízkosti, i když pro něj není možné nic konkrétního udělat.
  - Soustředit se na osobu postiženého.
  - Pokud to postižený dovolí, využít vstřícných fyzických kontaktů (pohlazení, stisk ruky).
  - Snášet křik a nadávky postiženého. Je za nimi skrytý význam.

---

48 BAŠTECKÁ, Bohumila aj. *Terénní krizová práce: Psychosociální intervenční týmy*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2005. s. 213.

- Uvědomovat si, co osobního, vztahového či duchovního postižený ztrácí.
- Přijímat a sdílet obavy a pochybnosti.
- Umírajícího neopouštět ale propouštět, udržovat podle situace přiměřený fyzický odstup, pokud si to postižený přeje.
  - Chovat se tiše.
    - Nebát se ticha a mlčet, je-li to třeba. I tichem se lze s postiženým sdílet.
    - Nechat volný prostor pro vnitřní rozjímání.
    - Zachovat situaci přiměřený poměr mezi vlastním mlčením a mluvením.
  - Připouštět existenci tajemství.
    - Nebát se nechat nezodpovězené otázky, na které momentálně nelze najít odpověď.
    - Připustit, že se v dané situaci nacházíme v blízkosti tajemství.
    - Přijímat otázky smrti a posmrtnosti. Otázky týkající se života, smrti a zajištění štěstí patří k základům každé spirituality i jiných světových názorů.
  - Modlit se.
    - Modlit se, pokud je to možné a postižený si to přeje.
    - Umožnit postiženému pro něj přijatelným způsobem modlitbu.
  - Žehnat a prosit.
    - Vnášet do situace přiměřeným způsobem prvky dobra gesty (žehnající vztahování rukou, křížek na čelo apod.).
    - Prosit o dobro pro postiženého.
    - Prosit o dobro společně s postiženým, přeje-li si to.
  - Vnímat hlubší smysl.
    - Přijímat potřebu hledání smyslu (otázky typu: Proč?).
    - Hledat cesty ke smíření.⁴⁹

V takto formulovaných způsobech poskytování duchovní pomoci je silně zastoupen právě asistenční aspekt duchovní služby bez zvýšených důrazů kladených na spirituální rozměr. Tento aspekt je zde vlastně určujícím faktorem způsobu poskytování pomoci. Uvedený materiál by se mohl po dopracování a oficiálním přijetí stát dobrým teoretickým základem poskytování psychosociálně-spirituální krizové pomoci a je pozitivní, že duchovní služba je považována ze strany odborníků jiných oborů už i v našich podmínkách za přirozenou součást připravovaného systému.

---

49 BAŠTECKÁ, Bohumila aj. *Standardy psychosociální krizové pomoci: Manuál – pracovní materiál před připomínkovým řízením*. Praha: MV – GR HZS ČR, 2008. s. 25-26.

3. POLICIE A CÍRKEV

Vztah policie a církve jako dvou institucí, které jsou, každá svým způsobem, určeny k ochraně práva se v průběhu dějin měnil podle dobové celospolečenské situace. Zvláště v české společnosti prošel v moderní době vztah mezi institucemi policejními a církevními velmi bouřlivým vývojem.

Vzhledem k tomu, že v moderních dějinách se v našem kulturním prostředí stát stal výhradním garantem ochrany a vymáhání práva, církve se na policejní činnosti nijak nepodílela. Byla však stále běžnou součástí společenského života. Tento stav radikálně změnila druhá polovina 20. století. Církev se z historického hlediska ze dne na den stala jedním z hlavních ideologických nepřátel státu, resp. tehdejšího politického režimu. Policie jako jeden z pilířů ochrany tehdy platných právních norem byla od církve naprosto odříznuta. Církev se samozřejmě stala významným předmětem zájmu bezpečnostních struktur státu ve smyslu sledování a represe. Na celé půlstoletí tak byla zcela zablokována možnost nejen vzniku duchovní služby orientované na policejní prostředí, ale i možnost jednotlivých křesťanů začleňovat se do policejních řad a svědectvím svého života vnášet do policejního prostředí duchovní prvky. Důsledky tohoto stavu se v kombinaci s rozporuplným vývojem naší společnosti v posledních dvaceti letech projevují dnes v tom, že církve a policie k sobě stále teprve hledají cestu, na rozdíl např. od české armády, kde se duchovní služba obnovila v devadesátých letech poměrně rychle.

3.1. Pojem policie

Lidská společnost se po celou dobu své existence snaží chránit před protiprávním jednáním. Výsledkem této snahy je vytváření speciálních orgánů a institucí, které měly v historii různé podoby i názvy a jimž dnes říkáme policie. Zde je důležité jedno terminologické upřesnění. Až zhruba do 17. století, ale ve většině světa až do 18. století, vlastně hovoříme o policii bez policie. Tento pojem je historicky mladý a v minulosti byl nahrazován pojmy z oblasti vojenské, justiční, administrativní a duchovní, protože jednotlivé

složky právě těchto sfér lidské činnosti vytvářely to, čemu v moderní době říkáme policie.⁵⁰ Označení bezpečnostních institucí starověkých a středověkých za policii vyžaduje tedy jistou míru terminologické tolerance, protože jinak by nebylo možné se ve spleti názvů a pojmů orientovat. Sjednocujícím prvkem všech složek vstupujících do děje může být pouze to, že všechny se aktivně podílely na řešení policejní problematiky, tedy ochrany dodržování platných právních norem uvnitř společnosti.

Vlastní pojem policie je definován jako „bezpečnostní orgány veřejné správy státu, obce: státní, tajná, dopravní policie, městská policie.“⁵¹ Tato novodobá definice vystihuje samostatnost soudobých policejních struktur a jejich specializaci, která je odděluje od armády coby „souhrnu vojenských sil státu“⁵² a justice coby „soudních orgánů.“⁵³ Právě tyto složky se historicky nejvíce podílely na vykonávání policejních činností.

Protože obecná definice vymezuje policii jako orgány státu, každý stát definuje vlastními legislativními nástroji policii, kterou zřizuje a používá. V České republice dosud platná legislativa vymezuje policii jako „ozbrojený bezpečnostní sbor, který plní úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti v rozsahu vymezeném ústavními zákony, zákony a ostatními obecně závaznými právními předpisy.“⁵⁴ Tato definice české policie bude od 1. 1. 2012 nahrazena novou definicí v nové právní úpravě, která vymezuje Policii České republiky jako „jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor.“⁵⁵ Nový zákon tuto stručnou definici ještě rozvádí: „Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.“⁵⁶

Z uvedených definic vyplývá, že česká policie je ryze sekulární státní institucí, jejíž činnost bude patrně stále více určována institucemi v rámci EU, než jen institucemi svého zřizovatele, tedy České republiky.

---

50 SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: Starověk*. Praha: ORAC, s. r. o., 2002. s. 5-7

51 KRAUS, Jiří aj. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2005. s. 633.

52 KRAUS, Jiří aj. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2005. s. 74.

53 KRAUS, Jiří aj. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2005. s. 376.

54 Zákon č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky. § 1/2.

55 Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. § 1.

56 Zákon č. 273/2008 Sb. o policii České republiky. § 2.

3.1.1. Stručný historický přehled vývoje policie ve světě

„Na otázku, jak stará je policie je těžké odpovědět. Historikové kladou vznik policie zpravidla do 17. až 18. století. Tehdy skutečně vznikla moderní policejní organizace, jak ji známe v současnosti. Instituce zabývající se policejní problematikou však existují už od počátků organizované lidské společnosti, tedy zhruba 10 000 až 12 000 let zpětně. Už předtím ale nepochybně existovalo řešení policejních funkcí v rámci rodových a kmenových společností.

Je možná překvapující, že policejní problematika nemusí být otázkou výsostně lidskou. V dubnu 1999 přinesla německá zooložka Angelika Hoferová informace z dlouhodobého výzkumu osmdesátičlenné šimpanzí tlupy v tanzanském národním parku Mahale, podle kterých v hierarchii šimpanzí tlupy stál v čele nejsilnější samec, kterému byla podřízena skupina deseti dalších samců vyčleněných pouze pro denní hlídkování mezi členy tlupy a noční střežení jejího teritoria. Přirozeně se zde nejedná o cílenou, nýbrž pudovou činnost. Dokresluje to ale tvrzení o dávnověkosti policejních funkcí.⁵⁷

Policejní problematika se v celé historii neoddělitelně prolínala se sférou justice a armády a až velmi jemně strukturovaná moderní společnost dokázala vytvořit předpoklady pro vznik natolik specializované samostatné instituce, jakou policie je. Jako pomocná kritéria při sledování dějinného vývoje nám pomohou tyto kategorie: **Bezpečnostní priorita** jako nejdůležitější chráněný zájem společnosti, **vyšetřovací pravomoci** jako kompetence opravňující k jednání vedoucímu k odhalování protiprávního jednání a **veřejný pořádek** jako chod společnosti ve stavu respektování platných právních norem.

V celosvětovém měřítku lze konstatovat, že s přihlédnutím k odlišnostem v místním kulturním a společenském vývoji se struktury řešící policejní problematiku vyvíjely na celém světě víceméně shodně. U prvotních rodových a kmenových společenství existovalo pouze tzv. regionální zajištění bezpečnosti, v němž **bezpečnostní prioritou** bylo plošné udržení pořádku na stejné úrovni v celé pospolitosti. Zde disponovaly **vyšetřovacími pravomocemi** kmenové či rodové rady, kmenoví náčelníci, stařešinové, šamani či kněží (ochrana práva mívala duchovní podstatu) a na nižší úrovni pak otcové rodin. Udržování **veřejného pořádku**

---

57 SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: Starověk*. Praha: ORAC, s. r. o., 2002. s. 6

pak bylo věcí nositelů vyšetřovacích pravomocí a bojeschopných mužů seskupených kolem nich.⁵⁸

S vývojem lidské společnosti v období starověku, směřujícím k vytváření státních útvarů pak dochází k logickému posunu v bezpečnostní oblasti v souvislosti se změnami priorit ve sféře zajištění pořádku. Zatímco v prvobytně pospolných komunitách bylo hlavním zadáním plošné udržení řádu v celé pospolitosti, ve složitěji strukturovaných starověkých společnostech se **bezpečnostní prioritou** stala ochrana panovníka (většinou zbožštělého či jinak propojeného s nadřazeným duchovním světem). Panovník jako nejvyšší společenská autorita s duchovním přesahem byl zárukou řádu nutného pro zachování celé společnosti a proto byla jeho ochrana prvořadým úkolem. Panovník byl také zárukou vymáhání práva. Proto ve většině starověkých kultur právě on disponoval **vyšetřovacími pravomocemi**. Ty samozřejmě nemohl vykonávat osobně, třebaže lze hovořit i o vyšetřování vedených přímo panovníkem (např. v biblické oblasti svědectví z 1 Kr 3,16-28 – známý příběh o Šalomounově soudu nad dvěma ženami svářícími se o jedno dítě). Panovníci starověkého světa proto deklarovali vyšetřovací pravomoci na státní úředníky, kteří pak tyto policejní činnosti vykonávali spolu s jinými pravomocemi jako představitelé místní správy (např. v Itálii si místní vládnoucí šlechta udržela vyšetřovací pravomoci až do 18. stol.). Zatímco v oblasti vyšetřovacích pravomocí policejní činnost splývala s oblastí justiční, pak v oblasti ochrany **veřejného pořádku** byla policejní sféra neoddělitelně spojena s oblastí vojenskou. V období starověku a vlastně i středověku lze jako pořádkové policejní oddíly chápat v prvé řadě tělesné strážce panovníků či místních hodnostářů a druhotně i řadové vojenské jednotky.⁵⁹ Celkově lze říci, že centralizované monarchie starověkého světa již vytvářely do jisté míry specializované a částečně autonomní vojenské a úřednické struktury, které podléhaly centrální vládě a soustřeďovaly se na činnosti policejního charakteru.

Po rozpadu římského impéria se vývoj policejních struktur vrátil zpět k regionálnímu zajištění bezpečnosti a více než tisíc let v podstatě stagnoval, aby až zhruba v 18. stol. dosáhl úrovně antického světa. Úloha osob duchovního stavu, dříve důležitých v oblasti policejních funkcí se zmenšovala, protože soudní proces byl postátněn. Kněží se zpravidla orientovali pouze na přijetí přísahy obviněných ve vyšetřovacím procesu. Oblast vyšetřování kléru se ale postupně úplně oddělila od světského práva a vyvíjela se zcela samostatně. Byl vytvořen

---

58 SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: Starověk*. Praha: ORAC, s. r. o., 2002. s. 13-27.

59 SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: Starověk*. Praha: ORAC, s. r. o., 2002. s. 29-34.

system církevních soudů rozhodujících na základě kanonického práva.⁶⁰ V tomto systému se v křesťanském světě stala odvolacím a později i nejvyšším církevním soudem papežská kurie.⁶¹

Popsaný stav, kdy bez ohledu na bezpečnostní priority realizovaly vyšetřovací pravomoci orgány místní správy či konkrétními případy pověřeni úředníci a udržování veřejného pořádku prováděly vojenské jednotky, trval až do doby relativně nedávné. Samostatné policejní sbory moderního typu začaly vznikat v nejvyspělejších státech až v průběhu 18. stol. (ve Velké Británii roku 1735, v Rusku roku 1718, v Německu pak roku 1809). Jistý předstih měla Francie, kde pokusy o vytvoření centralizovaného bezpečnostního sboru probíhala zhruba od roku 1435. Díky této progresivitě se Francie stala v oblasti rozvoje moderních policejních struktur na dlouho vzorem všem ostatním státům. Pro moderně formované policejní sbory se pak **bezpečnostní priority** posunuly zpět k plošnému potírání protiprávního jednání v rámci celé společnosti, byť s důrazem měnícím se podle společenského postavení chráněných zájmů. **Vyšetřovací pravomoci** se posunuly od privilegovaných osob zastávajících daný úřad z titulu svého vysokého společenského postavení k osobám delegovaným do dané funkce byrokratickými mechanismy. Dohledem nad **veřejným pořádkem** jsou pověřeny již převážně nebo zcela specializované instituce, které stále více spojují pořádkovou činnost s vyšetřovacími pravomocemi. Tento stav ve stále se novelizujících formách trvá do současnosti.⁶²

3.1.2. Stručný historický přehled vývoje policie v českých zemích

Vzhledem k tomu, že tato práce je směřována do prostředí Policie České republiky, blíže se zastavíme u dějin policejních struktur v našich zemích. Po období kmenové společnosti, kde prioritou byl stejně jako jinde plošný pořádek v celé pospolitosti, vyšetřovacími pravomocemi disponovali otcové rodin a místní náčelníci a veřejný pořádek udržovaly ozbrojené kmenové družiny těchto náčelníků, nalzáme v ranně středověkých pramenech zmínky o přímých soudních úřednících, tzv. *pristavech*, kteří vykonávali rozhodnutí soudů, předvolávali před soud či zajišťovali a předváděli pachatele. Tito úředníci se postupně měnili

---

60 SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: Středověk, novověk*. Praha: Slávy dcera, s. r. o., 2006. s. 23.

61 SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: Středověk, novověk*. Praha: Slávy dcera, s. r. o., 2006. s. 570.

62 SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: Středověk, novověk*. Praha: Slávy dcera, s. r. o., 2006. s. 5-18.

v obecní dráby. V období středověku pak byl bezpečnostní systém realizován prostřednictvím místní samosprávy v osobách *rychtářů*, coby velitelů stráží městských soudů (*Stadtgerichtswache*), které vykonávaly všechny běžné policejní funkce. První zmínka o rychtáři pochází z roku 1212, kdy král Přemysl Otakar I. jmenoval v Praze rychtáře s pravomocemi pouze pro pražské tržiště.

Pojem policie byl obecně v našich zemích, stejně jako v zemích rakouských a německých dlouho chápán pouze jako dobrá městská správa (*gute Ordnung*). Bezpečnostní prvky významu tohoto pojmu se prosazovaly jen pomalu v průběhu 16. a 17. stol. První policejní řády vydané císařem Ferdinandem I. v letech 1538 až 1566 řeší spíš problémy správní a ekonomické a až sekundárně otázky ryze bezpečnostní. Plné užití pojmu policie v jeho moderním významu se objevuje až ve druhé polovině 18. stol. Stejně jako v ostatních zemích Rakousko-uherské monarchie vzniká u nás 23. 11. 1721 pražská policejní a bezpečnostní komise (*Polizei-und Sicherheitscommision*) na jejímž základě je pak budována moderní policejní struktura. Ta pak prošla policejní reformou roku 1781 provedenou guberniálním radou Janem Markvartem Kocem, v rámci které byl zřízen samostatný sbor ponocných (*Nachtwächter*), přejmenovaných pak roku 1787 na policejní vojáky (*Polzeisoldaten*). Tím došlo v našich zemích k organizačnímu oddělení policejní struktury od justice. V průběhu reformy pak vznikají 12. 2. 1785 první samostatná policejní ředitelství v Praze, Brně a Opavě, podřízená zemskému místodržiteli. V rámci celé monarchie jsou všechny policejní útvary řízeny ministerstvem a názvem c. k. Nejvyšší policejní úřad (*k. k. Polizeihofstelle*), které se postupným vývojem změnilo 15. 2. 1870 v ministerstvo vnitra. Součástí policejních struktur bylo i četnictvo. To v rámci rakouských zemí a tedy i v Čechách zřídil Napoleon Bonaparte v Linci prozatímním nařízením ze dne 3. 12. 1805 s dobově košatým názvem: *Zřízení četnictva za účelem udržování bezpečnosti na zemských silnicích a veřejného pořádku, stejně jako potírání lupičství v Rakousku*. Četnictvo se pak stalo součástí bezpečnostního systému monarchie a definitivně bylo odděleno od armády (ministerstva války) zákonem č. 19/1876 o četnictvu, platným pro západní část monarchie (podléhalo pak ministerstvu domobrany).⁶³

„Moderní podoba opor státního uspořádání, mezi něž patří i policie, tedy u nás vznikla v lůně habsburské monarchie. Se vznikem samostatného Československa převzala nová vláda řadu institucí zaniklého soustátí. Ve sféře policejní to pak bylo na venkově četnictvo,

---

63 SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: Středověk, novověk*. Praha: Slávy dcera, s. r. o., 2006. s. 691-730.

ve statutárních městech státní policie, obojí organizované a řízené státem a dále pak obcemi v rámci jejich působnosti zřízená komunální policie. Všechny složky spadaly pod ministerstvo vnitra, přičemž policie byla vymezena zákonem č. 165/1920 Sb. V období Protektorátu Čechy a Morava pak byla česká policie uspořádána podle říšskoněmeckého vzoru. Po roce 1945 byly všechny fungující policejní složky nahrazeny jediným Sbohem národní bezpečnosti přebírajícím v následujícím období ve velké míře sovětské zkušenosti a vzory. Z hlediska legislativního pak byl v průběhu padesátých až osmdesátých let vývoj bezpečnostního sboru regulován zákonem č. 70/1965 Sb. a následně zákonem č. 40/1974 Sb. Zákonné úpravy odrážely tehdejší politický stav v Československu a byly postaveny na vedoucí úloze Komunistické strany Československa s prioritním úkolem v ochraně majetku v socialistickém vlastnictví. Zásadní politické změny po roce 1989 se odrazily rovněž v transformaci bezpečnostního sboru v Policii České republiky plnící úkoly v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti. Zákonnou úpravou se pro tento sbor stal zákon č. 283/1991 Sb. o Policii ČR, nahrazený později zákonem č. 273/2008 Sb. Tyto změny začleňují Policii České republiky do struktur moderní, demokraticky fungující společnosti.⁶⁴

3.2. Legislativně spirituální rozměr policejní problematiky

Téma propojující problematiku legislativy a spirituality v kontextu policejní práce je v naší současnosti velmi obtížné. Vyplývá to z naprostého postátnění práva, když se tvůrcem, realizátorem i ochráncem obecně závazných právních norem ve společnosti stal výhradně stát prostřednictvím různých svých institucí. Nebylo tomu tak ale vždy.

„Od prvopočátků lidské společnosti tvořili významnou skupinu osob vybavenou policejními pravomocemi kmenoví kouzelníci, šamani, žreci a kněží. Vyplývá to z toho, že naprostá většina legislativy starých kultur na bázi zvykového práva (příkazy, zákazy, tabu) tvořila součást kultu. Totéž platí o prvních psaných zákonech a zákonných kodexech ze zvykového práva vycházejících. Osoby pověřené kultovní činností tedy byly logicky pověřovány i činnostmi souvisejícími s ochranou práva, které mělo kultovní, božskou podstatu. Šamani a kněží se tak mnohdy stávali hlavními vykonavateli policejních pravomocí.

---

64 BAŠTECKÁ, Bohumila aj. *Terénní krizová práce: Psychosociální intervenční týmy*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2005. s. 250-251.

Toto postavení pak v období starověku získali náčelníci a králové. Stalo se tak hlavně proto, že ve svých rukou spojovali funkce vladaře a velekněze. V nejpokročilejší formě se pak dospělo až ke zbožštění panovníků, kteří se pak stali garanty z božské sféry vycházejícího práva právě svojí božskou podstatou.⁶⁵

Tento spirituální rozměr práva se v průběhu středověku počal vytrácet a státní byrokratické mechanismy nastupujícího novověku božskou podstatu práva zcela vymazaly. Právo bylo úplně postátněno a policejní instituce dbající na jeho dodržování se staly duchovně neutrálními složkami státní správy. Výjimku tvořila oblast církevního práva, kde si církevní instituce jisté policejní pravomoci podržely až do doby relativně nedávné.

Moderní doba z policejní problematiky spirituální rozměr prakticky úplně odstranila a je možné tvrdit, že se tak stalo ke škodě celé společnosti, protože právo zbavené určitého duchovního přesahu se jednak může začít vzdalovat od spravedlnosti a jednak se může stát systémem norem účelově formovaným pouze podle momentálních lidských zájmů.

3.2.1. Biblický pohled na policejní problematiku

Policejní problematika je v biblických textech, hlavně starozákonních, častým tématem. Už v úvodní biblické knize je popsán první dějinný případ řešení policejní problematiky (Gn 3,1-24). Začíná zákonným vymezením zakazujícím požívání ovoce stromu poznání (Gn 2,15-17) a v předchozí větě uvedeným textem je pak předvedena v dějinách neměnná struktura policejní problematiky (přestoupení právní normy – vyšetřování – trest).⁶⁶ Už na svém počátku tak Bible dosvědčuje nejen božský původ práva, nýbrž i božský původ jeho ochrany. Ve zmíněném prvním případě uplatnění ochrany práva dokonce policejní kompetence realizoval Bůh osobně.

V kontextu křesťanské kultury je zajímavá otázka policejní problematiky ve starém Izraeli. Jako všude jinde zde samozřejmě neexistovala samostatná policejní struktura, nicméně podle kritérií, která byla zvolena pro sledování vývoje policejní problematiky, zde jsou, oproti okolnímu světu, jisté odlišnosti. V oblasti **bezpečnostní priority** zde nefunguje jako u ostatních rodových společenství pouhé prvoplánové zachování práva a klidu v rámci

---

65 SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: Starověk*. Praha: ORAC, s. r. o., 2002. s. 17-18.

66 SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: Starověk*. Praha: ORAC, s. r. o., 2002. s. 23-24.

pospolitosti, ale „prioritou je zde udržení izraelského společenství v oddělenosti jako Bohem vyvoleného lidu, který si Hospodin vyhradil pro sebe, aby ho vedl a vládl mu.“⁶⁷ O tomto případě společnosti lze hovořit jako o „*amfiktyonii* (spojení ustaveném a udržovaném na bohoslužebném základě).“⁶⁸ Podle Ex 19,5-6 si Bůh vyčleňuje Izrael jako vyvolený lid odlišný od všech ostatních národů na základě podmíněnosti dodržování smlouvy, tedy jistého právního aktu (*Nyní tedy, budete-li mě skutečně poslouchat a dodržovat mou smlouvu, budete mi zvláštním vlastnictvím jako žádný jiný lid, třebaže má je celá země. Budete mi královstvím kněží, pronárodem svatým*).

„Pokud jde o **vyšetřovací pravomoci**, ty byly v tehdejší době přirozeně neoddělitelně spojeny s pravomocemi soudcovskými a byly soustředěny především kolem svatyně, kde jimi byli pověřeni kněží či osoby s prorockým darem. Vyplývá to ze situace stejné u všech semitských národů, u nichž bylo nejvyšším zákonodárcem i soudcem božstvo, které dočasně přenášelo své pravomoci na pozemské zástupce. Ale zatímco u ostatních národů vedlo mnohobožství ke vzniku pouze kazuistického práva díky různorodosti požadavků jednotlivých božstev, u Izraele je unikátní to, že díky víře v jediného osobního Boha získalo všechno právo posvátný charakter, takže zde vlastně vůbec nelze hovořit o právu světském (2 Pa 19,6; Ž 72,1-2).“⁶⁹ Na místní úrovni pak vyšetřovacími pravomocemi disponovalo shromáždění rodové pospolitosti a na nejnižší úrovni pak otcové rodin.

Udržování **veřejného pořádku** pak také vykazuje zvláštní prvky. Uvedení nositelé vyšetřovacích pravomocí byli sice stejně jako u okolních národů způsobilí k vymáhání práva s využitím bojeschopných mužů rodu. Mezi nimi se již od raného období objevuje zvláštní postavení pokolení Levitů, vzešlého z Léviho, třetího syna Jákobova. Právě Lévi spolu se Šimeonem jsou původci podle některých výkladů velmi kontroverzního zákroku na ochranu práva v případě pohanění jejich sestry Díny v Šekemu (Gn 34,1-31). To jakoby předznamenalo v oblasti bezpečnostní problematiky příští dráhu Levitů. Byli to opět Léviiovci, kteří reagovali na Mojžíšovo vyzvání při bezprecedentním selhání lidu popsaném v Ex 32,1-6. A byli to právě oni, kdo realizovali následný dobově tvrdý zákrok bezpečnostní povahy ke znovunastolení pořádku (Ex 32,25-29). Na konci celé události je pak možné verš Ex 32,29 (*Ujměte se dnes svého úřadu pro Hospodina každý, kdo povstal proti svému synovi či bratru, aby vám dnes dal požehnání.*) chápat jako povolání ke službě udržovatelů veřejného

---

67 NOVOTNÝ, Adolf. *Biblický slovník*. Praha: Kalich, 1992. s. 1272-1275.

68 KRAUS, Jiří. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2005. s. 48.

69 DOUGLAS, J. D. aj. *Nový biblický slovník*. Praha: Návrat domů, 1996. s. 1122-1125.

pořádku. K vymáhání práva jsou sice i nadále kompetentní např. krevní mstitelé (Nu 35,21-27) a celá pospolitost vykonávající soud (Nu 35,12), ale Lévijsi jsou výslovně Hospodinem povoláni ke strážní u příbytku svědectví (Nu 1,53; Nu 3,7; Nu 8,26; Nu 18,4-5). Tento úřad je pak v době prvního chrámu upřesněn (1 Pa 26,1-32) pověřením Lévijsů strážní službou v chrámu a v branách města a v 1 Pa 26,30 se hovoří dokonce o sedmnácti stech statečných k dozoru nad Izraelem od Zajordání na západ pro všechno dílo Hospodinovo a pro královskou službu. V pokolení Lévijsů tak lze spatřit v rámci izraelské pospolitosti zcela unikátní prolnutí služby duchovní s kompetencemi, které lze označit za bezpečnostní či policejní.⁷⁰

3.2.2. Policejní problematika v současnosti

Policejní problematika, byť se to z pohledu soudobé sekulární společnosti může zdát nelogické, nachází svůj základ v oblasti duchovní a teprve s rozvojem složitějších společenských struktur docházelo k úplnému postátňování této sféry lidské činnosti a k postupné proměně institucí víceméně duchovních v instituce úřednické a ryze sekulární. Právo mělo u většiny starých kultur duchovní, božskou podstatu a jeho ochrana proto také měla výrazný duchovní rozměr. To se ale s postupnou sekularizací společnosti zcela změnilo, dovoluji si tvrdit, že ke škodě této společnosti. Nicméně i dnes lze nepřímo najít drobné pozůstatky duchovního rozměru policejní práce. Například ve služebním manuálu Policie ČR, jehož cílem je instruovat policisty ke správnému jednání s advokáty a soudy, lze najít v závěru krátkou poznámku nabádající policisty, aby se nedali znechutit četnými případy, kdy se díky nedokonalosti právního systému darebák vyhne spravedlivému trestu. Boj s lidskou špatností je zde označován jako nikdy nekončící proces přirovnávaný v určitém ohledu k misijní činnosti, kterou je třeba nevzdávat i když se často nedaří. Práce u policie se také neřídí jako naprostá většina ostatních zaměstnání zákoníkem práce, nýbrž má vlastní právní normu. V České republice to je zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Jistě to tak dnes není obecně chápáno, ale i v označení poměru služebního a ne pracovního lze významově rozpoznat již téměř umklou ozvěnu jisté duchovní hloubky této lidské činnosti, která kdysi nebyla pouhou prací, nýbrž službou.

---

70 SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: Starověk*. Praha: ORAC, s. r. o., 2002. s. 139.

Pod pojmem služba si v této souvislosti musíme představit činnost, jejímuž výkonu člověk věnuje větší úsilí, než je pouhá protihodnota mzdy, kterou za tuto činnost obdrží. U policejní práce k tomu přistupuje i povinnost podstoupit ze služební činnosti vyplývající riziko ohrožení vlastního zdraví i života. Služba, aby byla skutečně službou a ne prací, musí prostě dostat něco navíc. Jak je ale výše uvedeno, ve zmíněné právní normě je tento nástin duchovního rozměru skutečně jen ozvěnou, která dnes již umlkla. Náš stát se považuje za sekulární, uvažuje sekulárně, jedná sekulárně a spiritualitu odkazuje výhradně do soukromí občanů. Tomu nasvědčují pouhé dvě zmínky o duchovní oblasti lidského života, kterou lze v českém zákonu o služebním poměru nalézt. Mezi základními povinnostmi je uvedena povinnost vykonávat službu tak, aby nebyla ovlivňována politickým, náboženským nebo jiným přesvědčením příslušníků⁷¹ a v oblasti péče o příslušníky, je uveden zákaz přímé i nepřímé diskriminace, s vyjmenováním konkrétních důvodů. Zde je na čtvrtém místě uveden důvod náboženského vyznání nebo víry.⁷² V tomto stavu můžeme spatřit snahu státu chránit se v některých oblastech před jakýmkoliv ideovým ovlivňováním a současně pokus respektovat případnou duchovní orientaci policistů. Dovolují si v tom ale vidět i hlubokou neznalost a nepochopení podstaty křesťanství, kterou ale musíme v kontextu současného světa vidět jako logický důsledek vývoje moderní společnosti. Duchovní služba českým policistům, která je ústředním tématem této práce, by pak mohla být jedním z mnoha nepatrných stavebních kamenů pomyslného mostu, který by mohl překlenout tuto propast, rozevírající se mezi současnou moderní či postmoderní společností a křesťanstvím.

„Současná policie má být občanská ve smyslu služby veřejnosti na základě demokratických principů rovné bezpečnosti.“⁷³ Takto vyjádřené pochopení policejní instituce nijak nevylučuje duchovní působení v její struktuře. Spíš naopak, protože i církve vždy patřily, patří a budou patřit do systému občanské společnosti. V mnoha okolních státech to, zdá se, zavedením duchovní služby do policejních sborů již pochopili. Českou republiku tato změna myšlení ještě čeká.

---

71 Zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. § 45/1g

72 Zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. § 77/2.

73 SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: Středověk, novověk*. Praha: Slávy dcera, s. r. o., 2006. s. 731-736.

3.3. Pojem církev

Druhou institucí po policii, která se nachází v zorném poli této práce je církev, působící jako poskytovatel služby, k jejíž problematice tato práce směřuje.

Akademický slovník vymezuje církev jako „organizované společenství křesťanských věřících.“⁷⁴ Skutečnou podstatu církve ale musíme hledat někde jinde. Církev je třeba pojmut v první řadě jako společenství duchovní. Jak uvedená definice napovídá, pojem církev se vyskytuje téměř výhradně v souvislosti s křesťanstvím, popřípadě s judaismem. Lidská společenství vznikající kolem jiných teologických systémů nebývají jako církve označována a sama se pojmenováním církev, či nějakým jejím ekvivalentem zpravidla rovněž neoznačují.

„Pojem církev pochází z řeckého slova *kyriakos* užívaného ve spojení *kyriakon doma* nebo *kyriake oikia*, v překladu *dům Páně* coby místo křesťanských bohoslužeb.“⁷⁵ Tento výraz ale není v Novém zákonu užíván. Novozákonní výraz pro církev je řecké slovo *ekklésia* jako nejobvyklejší překlad hebrejského výrazu *kahal*, který ve Starém zákonu znamená *shromáždění*. Slovo *ekklésia* ale může znamenat jakékoliv lidové shromáždění (Sk 19,39), tedy nejen výhradně shromáždění kultického rázu. Oproti tomu v kontextu Starého zákona je pojem *kahal* označován zvláštní shromáždění – shromáždění lidu před Bohem (Dt 4,10; Dt 18,16) jako shromáždění Hospodinovo či svolání Boží.

Slovo shromáždění má ještě další užívaný řecký ekvivalent, výraz *synagóge*. Tímto výrazem je také v knihách Genesis až Numeri překládáno zmiňované hebrejské *kahal*. Ale od knihy Deuteronomium dále je užíváno pro překlad slovo *ekklésia*. Jako zdůvodnění tohoto jevu můžeme použít výklad, že *synagóge* je vyhrazeno pro židovská shromáždění mimo jeruzalémský chrám. Jen shromáždění v sionském chrámu pak příslušelo označení *kahal* = *ekklésia*. Když prvokřesťanské společenství začalo užívat označení *ekklésia*, dalo tím najevo nárok na to považovat se za shromáždění v Ježíši Kristu, za pravý lid Boží existující mimo chrám. Vyjadřuje to novozákonní pojetí církve: Obec následovníků Mesiáše Ježíše je novým Izraelem coby pravým lidem Božím, který je ustaven na základě nové smlouvy v Kristu.⁷⁶

„Na tomto základě je tedy možno církev definovat jako Boží lid nové smlouvy složený

---

74 KRAUS, Jiří aj. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2005. s. 135.

75 DOUGLAS J. D. aj. *Nový biblický slovník*. Praha: Návrat domů, 1996. s. 121.

76 NOVOTNÝ, Adolf. *Biblický slovník*. Praha: Kalich, 1992. s. 93-94.

z lidí různých národů a jazyků, který odpovídá na zvěstování evangelia osobní vírou v Ježíše Krista. Je jeden Bůh, jeden Pán a jedna církev (Ef 4,1-6), která je církví Boží, církví Kristovou. Bůh shromažďuje církev svým Slovem, které účinkuje skrze Ducha, jež působí v apoštolském svědectví. Církev tedy není ze světa (J 17,14), nicméně ve světě žije a působí (J 17,15). Církev při svém působení ohlašuje světu evangelium spasení nabízené Bohem v Kristu Ježíši (Sk 1,8; Ř 10,14; J 17,18). Církev je Božím prostředkem k dovršení spásného díla uskutečněného v Kristu.⁷⁷

3.3.1. Činnost církve v policejní problematice v historickém rámci

V dávné minulosti měly osoby vykonávající duchovní činnost v řešení policejní problematiky významné postavení. To bylo zapříčiněno spirituálním, božským původem právních norem. Porušení právních zvyků se rovnalo hříchu, tedy prohřešku proti kultu a proto představitelé kultu měli významné, mnohdy zcela výsadní postavení v dobových policejních strukturách. Tato praxe ustávala, až když byly vydávány státní zákoníky platné pro celou zemi.⁷⁸ S vývojem centralizovaných státních systémů se výkon policejních pravomocí přesouval stále více na vojenské a úřednické instituce státní správy. Právo bylo stále vnímáno ve spirituálním kontextu, nicméně těžiště jeho ochrany se pozvolna přesouvalo na instituce stojící mimo kult. Do této historické situace na konci antiky pak vstoupila vznikající křesťanská církev. V prvních staletích existence křesťanské církve nemohlo být o působení církve v policejní problematice vůbec řeči, protože křesťanská církev byla oficiálně trpěnou nebo pronásledovanou skupinou. To vše změnila roku 313 vyhlášená konstituce rozšiřující toleranční edikt z roku 311 vyhlášením úplné svobody křesťanství a jeho rovnoprávnosti s pohanskými kulty. Křesťanská církev začala být považována za instituci sloužící blahu státu svou službou Bohu a pozvolna se stávala součástí oficiální státní struktury. Roku 321 císař Konstantin mimo jiné reformy přiznal biskupům právo konat soudy, čímž jim přiřkl i vyšetřovací pravomoci. Církevní hodnostáři se tak stali jednou z oficiálních institucí plnících policejní pravomoci.⁷⁹

Přesto se dá říci, že po prosazení křesťanství význam policejních pravomocí představitelů

---

77 VON ALLMEN, Jean-Jaques aj. *Biblický slovník*. Praha: Kalich, 1991. s. 32-35.

78 SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: Starověk*. Praha: ORAC, s. r. o., 2002. s. 31.

79 ŘÍČAN, Rudolf; MOLNÁR, Amedeo. *12 století církevních dějin*. Praha: Kalich, 1990. s. 143-145.

kultu poklesl. „Představitelé církví měli právo vyšetřovat trestné činy církevních osob a vše, co se týkalo jejich zájmů. Duchovní byli zkušení lidé znalí lidské psychiky a byli zpravidla jedni z nejvzdělanějších osob ve společnosti. Znali právní kodexy a Bibli, která v určitých případech právní kodexy mohla nahradit. Oni přijímali přísahu účastníků trestního řízení a před nimi se odehrával ordál (boží soud) jako součást právního řádu. Po zestátnění policejních a soudních funkcí význam představitelů kultu v oblasti uplatňování světského práva poklesl, zatímco v oblasti církevního práva se posílil.“⁸⁰

Rozpad antického světa a z toho vyplývající společenská situace ve středověku znamenala úpadek policie. Centrální policejní instituce neexistovaly a policejní pravomoci v té době vykonávali feudálové – vlastníci územních celků.⁸¹ Mezi ně patřili i biskupové a opati, kteří se tak stávali vazaly panovníků s policejními pravomocemi na územích jimi spravovaných.⁸²

Výrazným středověkým vstupem církve do policejní problematiky byla inkvizice. „Policejní pravomoci nevykonávala v plném rozsahu dobového práva, nýbrž se specializovala na potírání heretických hnutí, v nichž církve viděla ohrožení křesťanského učení a své autority. Inkvizice byla tvořena samostatnými soudními a vyšetřovacími institucemi bez vzájemné subordinace, ale s rozsáhlou vzájemnou kooperací. První inkviziční orgány tvořily tzv. biskupskou inkvizici ustanovenou roku 1184 bulou *Ad abolendam* papeže Lucia III. Odpovědnými osobami v ní byli sídelní biskupové. Tyto inkviziční orgány ale nebyly příliš funkční. Roku 1231 pak podle závěrů 4. lateránského koncilu založil papež Řehoř IX. instituci *Inquisitio haereticae pravitatis* jako tzv. papežskou inkvizici, která svou neefektivní předchůdkyni nahradila. Působili v ní příslušníci řeholních řádů dominikánů a františkánů. Právě díky rozšířenosti těchto řádů a postupné centralizaci inkvizičních struktur tak v pozdější době vznikla v inkviziční instituci téměř globálně působící tajná policie. V novověku pak význam inkvizice zvolna upadal v souvislosti s protestantskou reformací a růstem moci absolutistických monarchů v 17. století, kteří odmítali podřizovat se církevním institucím.“⁸³

V období vzniku novověkých moderních policejních struktur, když došlo k definitivnímu odloučení oblasti práva a jeho ochrany od oblasti duchovní, pak církve do policejní problematiky prakticky nezasahovaly a nezasahují. V posledních desetiletích se v některých

---

80 SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: Středověk, novověk*. Praha: Slávy dcera, s. r. o., 2006. s. 8.

81 SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: Starověk*. Praha: ORAC, s. r. o., 2002. s. 7.

82 ŘÍČAN, Rudolf; MOLNÁR, Amedeo. *12 století církevních dějin*. Praha: Kalich, 1990. s. 287.

83 CEKOTA, Vojtěch. *Vznik inkvizice a její poslání*. [online]. Křesťanské informační středisko ve Zlíně. 2007. [cit. 24. 2. 2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.volny.cz/cekota2/Inkvizice.htm>>

moderních policejních sborech začínají církve uplatňovat v roli nikoliv výkonných policejních orgánů, nýbrž v roli orgánů poskytujících psychosociálně-spirituální podporu policistům v jejich obtížném služebním prostředí. V této formě se poslání církví naplňuje lépe, než suplováním vlastní policejní činnosti. Po téměř 17 stoletích působení různého druhu se tak církve v policejním prostředí dostávají k formě činnosti, která nejvíce naplňuje Kristem dané poslání.

3.3.2. Současný vztah církve k policejní problematice

Kulturní prostředí našeho civilizačního okruhu už základní charakteristikou duchovní neutrality sekulárního státu vymezuje možný vztah církve k policejní problematice. Zatímco např. v islámském prostředí je institut náboženské policie realitou (např. Saúdská Arábie), v našich podmínkách je policejní problematika od sféry církevní zcela oddělena. Církve tudíž do policejní problematiky z hlediska ochrany práva nijak nezasahují.

Svoje místo ale církve mají v oblasti poskytování podpory policistům formou pastorační péče. V některých evropských státech existuje v policejních strukturách oficiální duchovní služba. Česká republika je v této oblasti v jakémsi bodu zlomu, kdy oficiální struktura duchovní služby neexistuje, ale duchovní se účastní jako externí spolupracovníci činnosti v rámci krizové intervence poskytované českým policistům.

Je otázkou budoucího vývoje, jakým směrem se bude vztah církví k policejnímu prostředí (a stejně tak vztah policejních struktur k církvím) v České republice ubírat.

4. PSYCHOLOGICKÁ NÁROČNOST POLICEJNÍ SLUŽBY

Současná moderní společnost vytváří na psychiku dnešního člověka stále větší tlak, který je patrný prakticky ve všech oblastech života. A nezůstává to bez následků. Projevuje se to např. stále se zvyšující četností tzv. civilizačních chorob, rozvratů v rodinném prostředí nebo, zvláště v posledních letech, nárůstem případů sociálně-patologického jednání lidí, kteří z nějakého důvodu nezvládli svoji aktuální životní situaci a začali jednat společensky nepřijatelným způsobem, často s tragickými následky (viz stále se množící případy tzv. šílených střelců, kteří vybijí vlastní deprivaci agrese proti anonymnímu okolí a svůj amok zpravidla ukončí sebevraždou). Lidé si se stále větším úsilím zařizují život výhradně podle vlastních egocentrických zájmů a stále častěji narážejí na, vlastními silami těžko řešitelné problémy, které je vrhají do hlubokých obav a úzkostí. Právě dnes nabývají na významu slova, která k situaci současného světa pronesl G. R. Collins: „Není divu, že dnes, v době tak velké bezbožnosti, je tolik úzkosti a strachu.“⁸⁴

Zvyšování psychické zátěže je tedy doslova celospolečenským problémem, který je u některých specifických oblastí lidského konání ještě násoben. Mezi takové oblasti patří také profesní prostředí tzv. **pomáhajících povolání**, mezi které patří hasiči, lékaři, záchranáři a také policisté. U těchto profesí, které lze v oblasti psychické zátěže označit za velmi rizikové, problematika vysoké psychické zátěže dlouhodobě specializovaně řešena nebyla. Až teprve ve druhé polovině 20. století se začaly objevovat první pokusy nějak tuto problematiku uchopit. Lidé zaměstnaní u pomáhajících profesí začali být vnímáni z psychologického hlediska jako tzv. **sekundární oběti**, které nejsou sice přímo zasaženy traumatizujícím zážitkem v souvislosti se zločinem či neštěstím, ale účast na činnosti související s řešením těchto událostí je také osobně zasahuje, mnohdy velmi silně. V souvislosti s těmito poznatky pak poslední desetiletí přináší snahy řešit tuto problematiku systematicky a odborně.

---

84 KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Pastorální péče*. Praha: Oliva, 2000. s. 55.

4.1. Příčiny psychické zátěže policistů

Zvýšená psychická zátěž daná charakterem policejní práce jako takové je běžnou součástí profesního života policistů. Policejní psychologie se touto zátěží poměrně obsáhle zabývá, přičemž zkoumání konkrétních příčin zátěže policistů patří mezi základní otázky této problematiky. Psychická zátěž je definována jako „skutečný či pomyslný rozpor mezi vnějšími požadavky a vnitřní způsobilostí jedince je řešit. Prožívaný rozpor nabývá z psychologického hlediska různých podob. Zpravidla se rozlišují na frustrace, deprivace, konflikty, problémy a stresy.“⁸⁵

Kromě tohoto základního psychologického dělení příčin psychické zátěže policistů existuje řada dalších dělení problémových jevů podle různých kritérií. Pro účely této práce by nebylo přínosné příliš detailně se ponořit do rozboru této velmi obsáhlé části dané problematiky. Proto bylo jako přijatelné řešení umožňující dostatečnou ilustraci příčin zátěže zvoleno rozdělení na tři oblasti, které z pohledu současné praxe jsou patrně nejvýraznějšími zdroji psychické zátěže policistů. Jedná se o **postoje veřejnosti k policii**, které jsou významným faktor zasahující do celkového vnímání policejní služby a jejího fungování, **konflikty v policejní službě** coby dlouhodobý jev provázející prakticky každou formu policejní činnosti a **stresy v policejní službě** ve smyslu krátkodobých silně zatěžujících podnětů, provázejících některé konkrétní situace související s policejní službou.

4.1.1. Postoje veřejnosti k policii

Policejní prostředí je i mezi vyjmenovanými profesemi (hasiči, lékaři, záchranáři) velmi specifické. Už na první pohled lze totiž vidět jednu zásadní odlišnost. Ta spočívá ve společenském vnímání této profese. Za normálních okolností jsou většinou hasiči či lékaři vnímáni veskrze pozitivně. To ale rozhodně nelze říci o povolání policejním. Jistě, v případech úspěšného řešení závažných událostí i policie sklídí příznivé reakce veřejnosti. Nicméně obecně nelze z policejní práce sejmout fakt, že se jedná o složku represivní. Přes všechny dobře míněné pokusy změnit vnímání policie ve stylu hesla *pomáhat a chránit* je represivní charakter této služby skutečností, se kterou nikdo nic nenadělá. Já sám mám na základě své třiačtyřicetileté policejní služby stále se v různé intenzitě opakující zkušenost,

---

85 ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Praha: Portál, 2004. s. 125.

že když se kdekoliv představíte jako policista, téměř vždy to vyvolá jisté rozpaky, odtažitost či alespoň zvláštním způsobem zbystřenou pozornost, což se u naprosté většiny jiných profesí nestává. Je pravda, že po velmi vypjatých devadesátých letech minulého století se v tomto ohledu situace u nás, zdá se, poněkud zlepšuje a policejní profese začíná být společensky více akceptována. Nicméně určitou rezervovanost společnosti vůči policistům lze vnímat stále a to vytváří určitou permanentní psychickou zátěž, se kterou se u většiny jiných povolání nesetkáme.

„Lze tedy říci, že postavení policisty ve společnosti vyplývá formálně ze zákona. Sociální uznání a prestiž policejní profese jako neformální ukazatelé postavení policie ve společnosti jsou však spoluurčovány obrazem, který si o policii utváří obyvatelstvo. Postoje veřejnosti k policii naznačují, jaký image policie vůči veřejnosti požívá. Současně policie nemůže být lhostejná k vlastnímu image. Ten může mimo jiné ovlivňovat ochotu veřejnosti ke spolupráci s policií, zájem schopných jedinců o policejní profesi apod. U nás se však zatím nedostává systematických údajů o postojích veřejnosti k policii. S ohledem na výzkumy institutu Wickert prováděné v Německu v letech 1962 – 1974 lze konstatovat, že vztah veřejnosti k policii je nutno diferencovat s ohledem na různé sociální a profesní vrstvy ve společnosti. Z dílčích výsledků výzkumů lze např. uvést, že příznivější vztah k policii mají ženy než muži, starší občané než mládež a se zvyšujícím se vzděláním lidí se zhoršuje jejich vztah k policii. Zde je zajímavý i údaj o sebeobrazu policie, kde výzkumy ukazují rozpor mezi obrazem policie v očích veřejnosti a jeho odhadem ze strany policistů. Nezanedbatelná část policistů se domnívá, že veřejnost k nim chová spíše negativní postoje. Tento závěr bude, mimo jiné, podmíněn zřejmě i skutečností, že povaha policejní práce přivádí policisty povětšinou do kontaktu s relativně specifickou, omezenou částí populace, pro kterou je příznačný negativní, odmítavý postoj k policii.“⁸⁶

Z uvedeného vyplývá, že vztah veřejnosti k policii vytváří na policisty, byť částečně patrně z důvodu chybných závěrů, zvýšený psychický tlak, který ve většině jiných profesí není přítomen.

---

86 ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Praha: Portál, 2004. s. 237-238.

4.1.2. Konflikty v policejní službě

Když se pak dostaneme přímo k podstatě policejní práce, najdeme zde další aspekt, který se u většiny jiných zaměstnání jen těžko hledá. Podstatou policejní práce je totiž konflikt. Ochrana společnosti proti nezákonnému jednání bohužel nic jiného nepřipouští. Už to samo není pro psychiku člověka přirozené. U většiny ostatních profesí se víceméně předpokládá nějaká forma pozitivního přístupu od všech zúčastněných. Jenže policejní služba je ve své podstatě činností, při níž osoba ji vykonávající (policista) má jako svůj hlavní cíl působit proti činnosti jiných osob (pachatelů), kteří se snaží získat vlastní neoprávněný prospěch poškozováním práv dalších osob (obětí). Jistě, i taková činnost musí být kreativní, je však orientována převážně do negativní sféry společenských vztahů a lidského jednání. Konflikt je tedy nedílnou součástí policejní práce. Ale jednou ze základních vlastností lidské psychiky (samozřejmě vyjma patologických případů) a jednou ze základních snah každého člověka je konfliktům se vyhýbat. Policisté však musí z titulu svého povolání konflikty aktivně vyhledávat, řešit a mnohdy je v podstatě iniciovat (třebaže to většinou znamená jen otevření nějakého konfliktu již latentně existujícího). Policisté tedy mají velmi nepříjemné, negativní stránky mezilidských vztahů doslova jako součást své pracovní náplně. To tvoří další, poměrně výraznou část psychické zátěže policistů.

„Konkrétních konfliktů v policejní službě je nepřehledná řada a lze je dělit podle mnoha kritérií, např. podle psychologického pohledu na zdroje konfliktu, kde lze uvést zdroje funkcionální (vyplývající z profesní role policisty), zdroje individuální (vyplývající z osobnosti a jednání policisty) a zdroje vyplývající z osobnosti a jednání občana. Každá z těchto skupin má řadu podskupin, přičemž ještě existuje celá řada zvláštních zdrojů konfliktů.“⁸⁷ Není však cílem této práce tuto poměrně složitou problematiku podrobně rozpracovávat. Pro dokreslení psychické náročnosti policejní práce lze považovat uvedený přehled za dostačující.

---

87 ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Praha: Portál, 2004. s. 239-250.

4.1.3. Stresy v policejní službě

Předchozí faktory přispívají k psychické náročnosti policejní služby svým trvalým, poměrně latentním působením bez častého výskytu krátkodobé kumulace zátěže. Možná proto jim není věnována taková pozornost a berou se většinou jako neoddělitelná součást policejní profese. Jejich působení je zohledňováno zejména při přijímacím řízení a u nových uchazečů o policejní službu je zkoumána i odolnost proti dlouhodobé psychické zátěži. Existují však i traumatizující události, které mohou v mimořádných situacích způsobovat vznik akutní stresové reakce, což může v kombinaci s dlouhodobě zvýšenou permanentní psychickou zátěží působit závažné problémy. V posledních letech začala být právě tomuto druhu zátěže věnována zvýšená pozornost. Je to v souladu s obecným trendem v celé společnosti, kde se začíná klást důraz na podporu zaměstnání se zvýšenou stresovou zátěží. A právě v rámci realizace takových opatření se v České republice otevřela církvím první možnost oficiálního vstupu do jinak vůči duchovní sféře velmi odtazitého policejního prostředí.

V profesním životě policistů existuje zvýšená možnost výskytu traumatizujících událostí, za které jsou obecně považovány situace, při nichž dochází k ohrožení fyzické či duševní integrity osob, které se v nich nacházejí. Zpravidla to znamená ohrožení zdraví nebo života vlastního, nebo osob nějakým způsobem blízkých. Nadhraniční psychická zátěž způsobuje výskyt velmi silných emocionálních reakcí a může výrazně negativně ovlivňovat schopnosti policistů normálně fungovat v kritických situacích, nebo i v době po jejich skončení. V takových situacích lidé zpravidla prožívají silný strach, bývají ovládnuti intenzivním pocitem bezmocnosti či pocitem krajního odporu. V průběhu takové události pak může mít výkon zasaženého jedince kolísavý charakter a v případě, že se vzniklá posttraumatická stresová porucha rozvine, dochází během času k výraznému snížení výkonnosti. Mezi traumatizující události, které se mohou v průběhu policejní služby vyskytnout, patří zejména:

- Ohrožení zdraví a života samotných policistů.
- Ohrožení zdraví a života kolegů, přátel, dětí, partnerů a blízkých příbuzných policistů.
- Použití služební zbraně s následkem smrti či zranění osob, proti kterým je prováděn zákrok, popř. smrti či zranění dalších osob.
- Přítomnost v situaci s výskytem vážných zranění, kruté smrti či brutální vraždy, zejména když je obětí dítě nebo jiná osoba vzbuzující mimořádné emoce.
- Sebevražda kolegy.

- Smrt kolegy při výkonu služby, ať už se jedná o vraždu či následek nehody.
- Situace, v nichž dojde k únosu či braní rukojmích.
- Zásahy u teroristických útoků a jejich následků.
- Zásahy u hromadných neštěstí a přírodních katastrof.
- Vyjednávání s potenciálním sebevrahem.⁸⁸

Výše uvedený výčet, třebaže se jedná jen o nejvýznamnější typy stresujících událostí, dostatečně ilustruje míru zátěže, jaké mohou být policisté při výkonu služby vystaveni.

4.2. Důsledky psychické zátěže policistů

V důsledku vyjmenovaných zátěžových situací mohou být vyvolány silné citové otřesy zasahujících policistů. Ty přináší určité psychické a fyzické příznaky, které mohou, ale také nemusí po určité době vymizet. Tyto symptomy se obvykle projeví a jsou nejintenzivnější během několika minut či hodin po zasažení stresujícím podnětem a mizí během několika hodin, ale často i během dvou až tří dnů. Některé ale mohou přetrvávat i několik týdnů či měsíců. Mezi symptomy důsledků nadhraniční stresové zátěže, o kterých zde hovoříme, patří zejména:

- Pocity psychické i fyzické otupělosti, které se projevují nezájmem o dříve vykonávané činnosti, pocitem odcizení a odtržení od blízkých lidí, stav podobný šoku, snaha sdělovat okolí, že je vše v pořádku.
- Pocit izolace a osamění, kdy okolí nechápe stav, v němž se zasažená osoba nachází a který prožívá. V rodinném prostředí pak postižený prezentuje své velké pracovní zaneprázdnění (emoční sevření, ztráta zájmu o okolní dění).
- Stále se opakující prožívání traumatické události ve vzpomínkách a snech.
- Pocit viny, který se objevuje i v případech oprávněného použití zbraně proti člověku. Často se objevuje pocit viny kvůli tomu, že on sám přežil, zatímco jiná osoba zahynula.
- Úzkostné stavy, specifické strachy přerůstající až ve fobie, deprese, poruchy spánku nebo koncentrace pozornosti, zvýšená ostražitost, výrazné úlekové reakce, nadměrná

---

⁸⁸ BAŠTECKÁ, Bohumila aj. *Terénní krizová práce: Psychosociální intervenční týmy*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2005. s. 254.

dráždivost, vegetativní hyperaktivita, agresivní reakce, panické jednání.

- Ztráta zájmu o pracovní povinnosti nebo problémy s návratem k běžné pracovní činnosti.
- Zvýšená konzumace alkoholu nebo jiných návykových látek, popř. počátek jejich užívání.
- Přehodnocování spojené s úvahami nad osobním hodnotovým systémem a nad vlastním životním cílem a postavením (v těchto případech dochází často k žádostem o ukončení služebního poměru, rozvodu apod.).⁸⁹

Uvedený výčet nemůže být zcela vyčerpávající, protože nadhraniční psychická zátěž se může projevovat prakticky ve všech projevech života zasažené osoby. Vyjmenované symptomy patří ve sféře policejní profese k nejfrekventovanějším.

4.2.1. Osobní problémy

V předchozí kapitole uvedené příznaky prožití nadhraniční psychické zátěže pak bývají úrodnou půdou pro vznik závažných problémů v životě postižených zasažených osob. Tyto problémy lze rozdělit do několika skupin. Jako první z nich lze uvést problémy osobní, které zase mohou nastartovat vznik problémů postižené osoby v pracovním a rodinném prostředí. Mezi nejzávažnější osobní problémy indikované u policistů lze uvést následující:

- Problémy se sebou samým.
- Problémy výkonu.
- Závislosti na alkoholových a nealkoholových drogách a výherních automatech.
- Sebevražedné úvahy.
- Pocity osamělosti.
- Zdravotní problematika.⁹⁰

---

89 ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Praha: Portál, 2004. s. 131-132.

90 HANKOVÁ, Ivana; MATOUŠEK, Jaromír. *Informace pro pana policejního prezidenta – 1. výroční zpráva „Linky pomoci v krizi.“* [online] 2003. [cit. 7. 11. 2005]. s. 3-4.

Dostupný z WWW: <http://www.str.aa/vltavska/linka_zprava.htm>

4.2.2. Profesní problémy

Závažnost osobních problémů z předchozí kapitoly pak může výrazně narůst, když se promítnou do profesního života postiženého. Profesní problémy samozřejmě nemusí být s problémy osobními přímo propojeny a mohou vznikat v důsledku nezvládnání psychické zátěže samostatně. Jako profesní problémy vyskytující se mezi policisty byly indikovány hlavně tyto:

- Vztah nadřízený a podřízený.
- Vztahy mezi spolupracovníky.
- Mobbing.
- Strach ze ztráty zaměstnání.
- Finanční tíseň.⁹¹

4.2.3. Rodinné a partnerské problémy

Patrně nejzávažnější skupinou problémů osob postižených důsledky nezvládnuté nadhraniční psychické zátěže jsou problémy promítající se do jejich partnerského a rodinného života. Jednak proto, že tato sféra má pro většinu lidí mimořádný význam a jednak proto, že tyto problémy přímo neovlivňují jen postiženého, nýbrž i jeho blízké. Přes rodinné prostředí pak mohou tyto problémy určitým způsobem ovlivňovat vlastně celou společnost. Indikovanou skupinu nejčastějších rodinných a partnerských problémů tvoří následující:

- Vztah rodičů a dětí.

---

91 HANKOVÁ, Ivana; MATOUŠEK, Jaromír. *Informace pro pana policejního prezidenta – 1. výroční zpráva „Linky pomoci v krizi.“* [online] 2003. [cit. 7. 11. 2005]. s. 4.

Dostupný z WWW: <http://www.str.aa/vltavska/linka_zprava.htm>

- Manželské soužití.
- Rozvodová problematika.
- Domácí násilí.
- Nevěra.⁹²

4.3. Psychologická služba v policejní problematice

Je zřejmé, že popsaná problematika v sobě skrývá pro policejní profesní prostředí velké nebezpečí a je nutné ji nějak řešit, nebo se o to alespoň pokoušet. Již v meziválečném období bylo podmínkou přijetí do policejní služby absolvování psychologického vyšetření. Žádné jiné aktivity ve směru psychologické podpory policistům se ale tehdy neprovozovaly. V podmínkách českého policejního prostředí se první známky pokusů o uchopení této problematiky mohly objevit ve druhé polovině minulého století se vstupem forenzní psychologie do systému policejní práce. Původně byla psychologická služba zaměřena na jedince jako subjekt trestněprávních vztahů. Forenzně-personalistická psychologie zaměřená na výběr příslušníků bezpečnostních sborů a péči o ně se začala systematicky rozvíjet až v posledních zhruba dvaceti letech. Na konci 60. let 20. století začali první psychologové působit v rámci Kriminologického ústavu Praha, spadajícího pod velení tehdejší Veřejné bezpečnosti (VB). Počátkem 70. let začali psychologové působit v oblasti vzdělávání policistů a také v nově zřízených psychologických pracovištích v rámci krajských správ VB. Vlastní koncepční rozvoj policejní psychologie pak začíná na těchto základech v 80. letech. Psychologové byli ve služebním poměru a těžištěm jejich činnosti byla personální psychologie související s přijímáním uchazečů o policejní službu, případně pak spolupráce s kriminalisty v rámci přípravného řízení při vyšetřování závažných trestných činů. Posttraumatická péče o policisty nebyla nijak systematicky řešena a probíhala pouze formou individuálního poradenství. Počátkem 90. let pak došlo ke zcivilnění policejních psychologů, což byl výrazně pozitivním prvkem v tak lidsky citlivé oblasti, jakou je péče o duševní stav příslušníků. Policejní psychologie pak získala v roce 1993 vlastní koncepční zázemí, když

---

92 HANKOVÁ, Ivana; MATOUŠEK, Jaromír. *Informace pro pana policejního prezidenta – 1. výroční zpráva „Linky pomoci v krizi.“* [online] 2003. [cit. 7. 11. 2005]. s. 4.

Dostupný z WWW: <http://www.str.aa/vltavska/linka_zprava.htm>

na Ministerstvu vnitra ČR vzniklo samostatné oddělení psychologie a sociologie. S dalším rozvojem pomáhající policejní psychologie koncem 90. let je pak spojeno jméno Marie Sotolářové, která pomohla v rámci programu PHARE Evropské unie položit základy systému **posttraumatické intervenční péče**,⁹³ v rámci kterého historicky poprvé získaly možnost vstoupit se svojí službou do policejního prostředí i církve. V současné době v resortu Ministerstva vnitra ČR působí asi 30 psychologických pracovišť s padesáti policejními psychology a zhruba třiceti učiteli psychologie a policejní deontologie (etika, historie a funkce oboru). Další externí odborníci, mezi nimi i desítka duchovních z různých státem uznaných církví, pak působí v rámci týmů posttraumatické intervenční péče.

4.3.1. Činnost psychologické služby

Rozvoj dříve opomíjených oblastí péče o policisty tak začíná v posledních desetiletích vytvářet základy moderního fungování policejního sboru v oblasti práce s lidskými zdroji. „Psychologická pracoviště řeší v současnosti problematiku posuzování osobnostní způsobilosti, řešení speciálních situací vyžadujících psychologickou intervenci a psychologickou péči o policisty (preventivní psychologické služby, sociálně psychologický servis, psychologické poradenství, posttraumatická intervenční péče a činnost anonymní telefonické linky pomoci v krizi).“⁹⁴

4.3.2. Zapojení duchovní péče do psychologické služby

Z hlediska spirituálního došlo v oblasti psychologické péče o policisty v 90. letech 20. století k zásadnímu průlomům. Tento průlom nepřišel zevnitř policejních struktur, ale zasáhla sem zvenčí jistá celospolečenská změna podmíněná událostmi, ke kterým došlo v souvislosti s rozpadem politicky bipolárního světa. „V těchto letech se u nás do věd o člověku vrací uznání spirituálního lidského rozměru a namísto pojmu psychosociální

---

93 BAŠTECKÁ, Bohumila aj. *Terénní krizová práce: Psychosociální intervenční týmy*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2005. s. 252.

94 BAŠTECKÁ, Bohumila aj. *Terénní krizová práce: Psychosociální intervenční týmy*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2005. s. 251.

potřeby a pomoc se začíná užívat pojmu **psychosociálně-spirituální potřeby a pomoc**.⁹⁵ Odborníci v této souvislosti uvádějí, že „právě s oblastí psychosociálně-spirituální pomoci je jistá potíž, protože se oblast působení tohoto pojmu vymezuje obtížněji, než jiné oblasti pomoci. Např. potřeba konkrétní materiální pomoci má jako odpověď také konkrétní položky této materiální pomoci. Pomoc psychosociálně-spirituální ale jako kdyby konkrétní položky neměla. Musí reagovat obecně na obecné potřeby. Je zřejmé, že potřeba této pomoci zde je, ale neví se přesně, co to je, ani kdy a jak se to má dělat. Podle některých autorů (Hodgkinson, Stewart, 1998; nebo Oerner, Schnyder, 2003), kteří se pokusili o základní definici pojmu, je psychosociálně-spirituální pomoc nadřazený pojem pro souslednost první psychické pomoci, krizové a časné intervence a navazujících služeb přesahujících do komunity.“⁹⁶ Podle této definice tak vlastně je psychosociálně-spirituální pomoc mozaikou sestavenou z jednotlivých kamenů psychologické, duchovní, lékařské a sociální pomoci.

V současné době tedy v této poměrně mladé problematice neexistuje ani jednota v názvosloví, o kterou by bylo možné se opřít, ani jasné místo v postavení tohoto druhu pomoci v rámci podobných typů činnosti, jako je např. pomoc humanitární. Vzhledem k této situaci se někteří naši odborníci sami chopili aktivity a pod záštitou Generálního ředitelství hasičského záchranného sboru ČR začal pracovat od počátku roku 2005 (oficiálně vznikl až v únoru 2006) autorský kolektiv pod vedením Bohumily Baštecké. Cílem této pracovní skupiny je vytvořit manuál standardů psychosociální krizové pomoci lidem, obcím a organizacím zasaženým mimořádnou událostí nebo krizovou situací. Tak by měla vzniknout obecně platná jednotná metodika, která by všem pomáhajícím subjektům poskytovala měřítko toho, co má být normálně zaručeno, aby pomáhající služba mohla být považována za kvalitní (týká se to standardů provozních, personálních a hlavně procedurálních). Práce skupiny dospěla ke dni 23. 9. 2008 k vytvoření první pracovní verze standardů, nicméně se stále jedná o dále propracovávaný neoficiální výstup. Z perspektivy spirituální je u tohoto materiálu důležité, že v rámci procedurálních standardů je plnohodnotnou kapitolou pasáž *duchovní první pomoc*. To vytváří do budoucna, až budou standardy dopracovány a oficiálně přijaty, slibnou teoretickou základnu pro církev, aby se mohly v rámci své kompetence plnohodnotně zapojit do společenských mechanismů fungujících v rámci vznikajícího systému psychosociálně-spirituální krizové pomoci.

---

95 BAŠTECKÁ, Bohumila aj. *Terénní krizová práce: Psychosociální intervenční týmy*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2005. s. 153.

96 BAŠTECKÁ, Bohumila aj. *Terénní krizová práce: Psychosociální intervenční týmy*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2005. s. 154.

4.3.3. Historie účasti duchovních v psychologické službě

I přes dosavadní neexistenci obecně závazných teoretických pravidel poskytování duchovních služeb v rámci psychosociálně-spirituální krizové pomoci, ze kterých by bylo možno vycházet, umožnil vstup duchovní péče do českého policejního prostředí jiný projekt. „Snaha o zohlednění náročnosti policejní služby zkvalitněním péče o policisty a hlavně vstup našeho státu do svazku Evropské unie nutně vedly ke snaze zavést systém péče srovnatelný se standardy v rámci EU. Prostředkem ke splnění tohoto cíle se stal již zmíněný mezinárodní projekt PHARE, do kterého se české ministerstvo vnitra zapojilo v rámci projektu **Twinning-Projekt CZ98/IB/JH02** s pracovním názvem: **Komplexní systém řízení lidských zdrojů pro Českou policii a pracovníky Ministerstva vnitra České republiky**. Tento projekt zahrnoval celkem 12 modulů, z nichž pro naši problematiku je důležitý **modul č. 10**, nazvaný: **Decentralizovaný tým posttraumatické intervenční péče o policisty v souvislosti s akcemi zvláštního nasazení a po traumatických zážitcích jednotlivých policistů**. V členských zemích EU je systém posttraumatické intervenční péče poskytované policistům běžným jevem. Jeho praktická aplikace je však různá. Např. v Bavorsku bylo vytvořeno jediné centralizované speciální pracoviště, které se touto problematikou zabývá. Oproti tomu v Sasku funguje model jiný, finančně mnohem úspornější. Zde se vyšlo ze sítě již existujících policejních psychologických pracovišť a požadovanou péčí byli pověřeni stávající psychologové. Saský systém posttraumatické péče vznikl v roce 1997 vytvořením tří regionálních týmů Chemnitz, Dresden a Leipzig, jejichž členy jsou podle závazných pevných kritérií vybraní výkonní policisté, policejní lékaři, psychologové, pedagogové a jako externí členové duchovní. Všichni vykonávají službu v rámci své běžné pracovní doby, kdy je jim v případě potřeby vytvořen patřičný prostor. Tento systém je finančně výhodnější, protože zde odpadá nutnost vytvářet zcela novou instituci s celým logistickým zázemím. Vzhledem k provedenému vyhodnocení existujících systémů, s přihlédnutím k i u nás existující fungující síti psychologických pracovišť a jistě v neposlední řadě i k faktu finanční úspornosti, se česká policie vydala při budování tohoto systému cestou saského modelu.“⁹⁷

V průběhu vlastní přípravy vytvářených posttraumatických intervenčních týmů pak všichni vybraní interventi včetně duchovních (dosud bylo proškoleny více než 100 lidí) prošli výcvikem metodou **Critical Incident Stress Management** (CISM – zvládání zátěže jako

---

97 BAŠTECKÁ, Bohumila aj. *Terénní krizová práce: Psychosociální intervenční týmy*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2005. s. 253-254.

důsledku traumatizující události, model zacházení se stresem v kritických situacích, u jehož vzniku stojí americký autor Jeffrey T. Mitchell a který začal být v praxi používán u amerických hasičských sborů od roku 1986) v rozsahu 40 hodin,⁹⁸ Výcvik se konal ve školicím středisku Ministerstva vnitra ČR v Červené nad Vltavou a na počátku programu ho vedli přizvaní experti ze Saska, výkonná policistka Christa Patzak a psycholog Stefan Remke. Do projektu zapojení intervenční se i nadále průběžně vzdělávají na pravidelných společných seminářích. Metodickým garantem této činnosti je oddělení psychologie a sociologie personálního odboru MV ČR. V současné době působí v rámci Policie České republiky 9 týmů posttraumatické intervenční péče rozmístěných po celém území republiky v rámci policejních krajských ředitelství. V každém z těchto týmů působí duchovní jako externí spolupracovníci, kteří v rámci činností spojených s poskytováním intervenční péče podléhají vedení koordinátorů konkrétních týmů, do kterých jsou zařazeni.

S přímým vznikem myšlenky zapojit církve do posttraumatické intervenční péče poskytované českým policistům je spojeno již zmíněné jméno Marie Sotolářové, tehdy působící na policejním prezidiu, která na základě již existujících pozitivních zkušeností ze spolupráce Armády České republiky s církvemi v rámci zavedení služby vojenských kaplanů přišla s nápadem pokusit se aplikovat nějakou formu duchovní služby i do služebního prostředí složek ministerstva vnitra. Po zmapování situace pak Marie Sotolářová v letech 2000 a 2001 kontaktovala plenární zasedání České biskupské konference na Velehradě a předložila zde předběžný plán spolupráce ministerstva vnitra s církvemi v rámci systému posttraumatické intervence. Ze strany biskupů se návrh setkal s příznivým ohlasem, který vyústil v říjnu 2002 v podepsání dohody ministerstva vnitra s Českou biskupskou konferencí a Ekumenickou radou církví. K projektu byla přizvána i Federace židovských náboženských obcí, která se ale do současné doby do činnosti nijak nezapojila. Jako koordinátoři činnosti pro počáteční období byli z církevní strany vybráni katolický kněz Josef Suchár a Vítězslav Vurst z organizace ADRA. Původní idea, aby v projektu byly zastoupeny všechny státem uznané církve, se ukázala být personálně neprůchodnou. V první fázi přípravy tak nakonec prošlo výcvikem celkem 12 duchovních z Římskokatolické církve, Starokatolické církve, Církve československé husitské, Církve bratrské a Českobratrské církve evangelické. Účast duchovních různých církví v projektu decentralizovaných týmů posttraumatické intervenční péče poskytované českým policistům je zatím jedinou praktikovanou aktivitou

---

98 BAŠTECKÁ, Bohumila aj. *Terénní krizová práce: Psychosociální intervenční týmy*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2005. s. 253-255.

duchovní péče v českém policejním prostředí. V porovnání se situací např. na Slovensku, které je nám vzhledem ke společným novodobým dějinám ze sousedních států nejbližší, jsme v rozvoji této duchovní služby značně pozadu. Nicméně první kroky byly již učiněny.

4.3.4. Právní úprava činnosti duchovních v psychologické službě

Činnost duchovních stejně jako každá jiná aktivita provozovaná v rámci Policie ČR musí být upravena nějakými interními právními normami. Vzhledem k tomu, že duchovní nepůsobí v rámci policejního sboru jako samostatná instituce, nýbrž jsou součástí týmů posttraumatické intervenční péče, je jejich činnost upravena předpisy vztahujícími se právě k tomuto projektu. Jeho fungování bylo upraveno interní právní normou, **Závazným pokynem č. 129 policejního prezidenta ze dne 14. 11. 2001**. V tomto dokumentu jsou duchovní uvedeni jako mimoresortní externí poradci působící v intervenčních týmech.⁹⁹ Součinnost s církevními organizacemi je upravena krátkým prohlášením, že spolupráce s Ekumenickou radou církví a Českou biskupskou konferencí je upravena samostatnou dohodou.¹⁰⁰

Tato dohoda byla podepsána 17. 10. 2002 tehdejším ministrem vnitra Stanislavem Grossem, předsedou Ekumenické rady církví Vladislavem Volným a předsedou České biskupské konference Janem Graubnerem. Dohoda, jejímž deklarovaným cílem je upravit poskytování posttraumatické intervenční péče příslušníkům Policie ČR osobami vykonávajícími duchovenskou činnost, v šesti člancích řeší organizační otázky působení duchovních v policejním prostředí. Podle dohody církev poskytuje bezplatně duchovenské služby v rámci systému intervenční péče v Policii ČR prostřednictvím jimi písemně pověřených osob. Tyto pověřené osoby mohou být odvolány církví, která je pověřila, na návrh koordinátora týmu PIP policejním funkcionářem jmenujícím členy týmu PIP, nebo na vlastní žádost. Pověřené osoby jsou vybaveny průkazem člena týmu, který je opravňuje vstupovat do policejních objektů. Při své činnosti jsou duchovní povinni respektovat režim provozu těchto objektů a pokyny policistů. V případě potřeby je duchovní oprávněn požádat

---

99 *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 129 ze dne 14. listopadu 2001, kterým se zřizuje systém poskytování posttraumatické intervenční péče příslušníkům Policie České republiky, kteří prožili traumatizující událost v souvislosti s plněním služebních úkolů.* čl. 2/e.

100 *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 129 ze dne 14. listopadu 2001, kterým se zřizuje systém poskytování posttraumatické intervenční péče příslušníkům Policie České republiky, kteří prožili traumatizující událost v souvislosti s plněním služebních úkolů.* čl. 9.

koordinátora týmu PIP o poskytnutí policejního dopravního prostředku k zajištění přítomnosti v místě poskytování intervenční péče. Duchovní jsou povinni účastnit se odborné přípravy, přičemž náklady na jejich ubytování a stravu hradí policie, náklady na jejich dopravu hradí církve. Bezpečnost duchovních a odpovědnost za škody způsobené při poskytování intervenční péče se posuzují podle obecných právních předpisů. Vlastní praktickou obsahovou náplň výkonu duchovenské služby dohoda nijak nevymezuje.¹⁰¹ Výše uvedený deklarovaný cíl je zaštitěn v textu dohody (čl. 2/1) odvoláním se na **zákon č. 3/2002 Sb. o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů**, který zakládá právo registrovaných církví a náboženských společností pověřit osoby vykonávající duchovenskou činnost k výkonu duchovenské služby, mimo jiné i v ozbrojených silách České republiky, mezi něž lze českou policii zařadit.¹⁰² Dohoda mezi ministerstvem vnitra a církevními stranami byla uzavřena na zkušební dobu tří let. V září roku 2005 pak bylo provedeno vyhodnocení s připomínkovým řízením k uzavřené dohodě. Na základě pozitivního výsledku vyhodnocení pak byla platnost smlouvy prodloužena (za smluvní strany jednali tehdejší ministr vnitra František Bublan, za církevní subjekty Jan Graubner a Pavel Černý).

Protože postupem času v některých ustanoveních přestal **Závazný pokyn policejního prezidenta č. 129** vyhovovat, byl nahrazen novou právní normou, kterou je **Závazný pokyn policejního prezidenta č. 21 ze dne 16. února 2009**. Provedené změny se postavení duchovních působících v rámci týmů PIP nijak nedotkly. I v novém pokynu jsou duchovní výslovně uvedeni jako členové intervenčních týmů.¹⁰³ Jejich konkrétní činnost není nijak podrobněji upravována. Spolupráce s církevními organizacemi na projektu posttraumatické intervenční péče je i v tomto pokynu bez podrobnějšího rozpracování pouze stručně vymezena odkazem na dohodu Ministerstva vnitra ČR s Ekumenickou radou církví a Českou biskupskou konferencí.¹⁰⁴

Jiné právní normy se v současnosti k činnosti duchovních v rámci Policie ČR nevztahují.

---

101 *Dohoda o účasti osob vykonávajících duchovenskou službu na systému poskytování posttraumatické intervenční péče příslušníkům Policie České republiky*. Č.j.: SP-6-63/PS-2002.

102 *Zákon č. 3/2002 Sb. o církvích a náboženských společnostech*. § 7/1b.

103 *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 21 ze dne 16. února 2009 o posttraumatické intervenční péči a anonymní telefonní lince pomoci v krizi*. čl. 2/d.

104 *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 21 ze dne 16. února 2009 o posttraumatické intervenční péči a anonymní telefonní lince pomoci v krizi*. čl. 8.

4.3.5. Dotazníkový průzkum činnosti duchovních

K získání informací o průběhu praktického výkonu služby duchovních v rámci týmů posttraumatické intervenční péče jsem použil formu dotazníku. V současnosti v rámci Policie ČR funguje celkem 9 týmů PIP, v nichž se službu účastní celkem 11 duchovních sloužících v různých církvích (5 - Římskokatolická církev, 2 - CČSH, 2 - Starokatolická církev, 1 - Českobratrská církev evangelická, 1 – Církev bratrská). Z tohoto celkového počtu se mi podařilo telefonicky kontaktovat 10 duchovních, kterým jsem potom e-mailem zaslal dotazník s otázkami týkajícími se jejich služby v rámci PIP. Zpět jsem dosud obdržel 6 odpovědí, na základě kterých jsem provedl vyhodnocení.

Otázky jsem rozdělil do celkem tří skupin. V první skupině byly otázky zaměřené na osobu duchovního. Cílem bylo zjistit, jaký je osobní pohled duchovních na jejich účast v této pro ně nové formě služby. Použité otázky byly následující:

- Jak jste se Vy osobně dostal k účasti ve službě týmu posttraumatické intervenční péče Policie ČR (dále PIP)?
- Jaká je Vaše příprava na tuto službu, ať už Vaše osobní, nebo organizovaná vaší církví či organizovaná Policií ČR?
- Jak se Vám spolupracuje s ostatními osobami zapojenými do služby v PIP?
- Jakou máte představu o budoucím vývoji duchovní služby pro policisty? Je podle Vás tato forma služby perspektivní?
- Máte nějaké konkrétní představy, jak by se služba mohla zlepšit? Co by se podle Vás mělo změnit.
- Obohatila Vás služba pro policisty nějakými zkušenostmi či poznatky, které byste podle Vás jinde nezískal? Pokud ano, jakými?

Druhá skupina obsahovala otázky zaměřené na instituce, kterých se tato duchovenská služba dotýká, tedy na Policii ČR a církev, ze kterých jsou duchovní vysláni. Cílem bylo zjistit, jak se k působení duchovních v policejním prostředí staví jak policie, tak církev, které duchovní vyslaly. Otázky z této skupiny byly tyto:

- Jaký je pohled Vaší církve na možnost duchovní služby speciálně zaměřené na Policii ČR? Existuje nějaký speciální přístup k této profesní skupině?
- Existuje nějaká Vaše konfesní literatura, zaměřená speciálně na problematiku policie jako cílové skupiny?
- Máte (mimo činnosti v rámci PIP) nějaké služební duchovenské zkušenosti s prostředím Policie České republiky? Pokud ano, jaké?
- Jaké máte zkušenosti s přístupem Policie České republiky jako instituce ke službě duchovních v jejím profesním prostředí?
- Jak se Vám spolupracuje s policejními strukturami a funkcionáři?
- Jak vnímáte přístup ostatních osob v týmu k Vám jako k duchovnímu?

Předmětem zájmu třetí skupiny otázek pak byli policisté, kterým je služba duchovních poskytována. Cílem bylo zjistit, jaký je přístup potenciálních příjemců poskytované služby k této službě, zda je o ni zájem a o jakou formu služby zájem je. Použité otázky zněly:

- Jaké máte zkušenosti s osobním přístupem policistů k duchovním, kteří jim mají poskytovat službu?
- Jaký je mezi policisty zájem o kontakt s duchovním?
- Jaké máte zkušenosti s využíváním Vaší služby jako spíše asistenční, bez zásadního důrazu na duchovní sféru?
- Je mezi policisty zájem o nějakou formu více spirituální služby, tedy už spíše pastorační, než jen o službu asistenční?
- Máte v rámci činnosti v prostředí Policie České republiky i nějaké evangelizační zkušenosti? Pokud ano, jaké?
- Můžete se zmínit o nějakých zajímavých konkrétních případech či situacích, se kterými jste se v rámci své činnosti mezi policisty setkal?

Informace o průběhu zatím jediné v praxi realizované formy duchovní péče poskytované českým policistům považuji za důležité, protože poskytují jedinou možnost, jak zjistit situaci uvnitř policejního sboru ve vztahu k možnosti využít služby duchovních.

Zvažovaný druhý dotazníkový průzkum týkající se zájmu o možnost kontaktu s duchovním, zaměřený tentokrát na policisty, jsem nakonec neuskutečnil. Jedním z důvodů byla těžko řešitelná možnost distribuce dostatečného množství dotazníků na různé policejní útvary s přiměřenou možností zajištění jejich návratnosti při zachování důvěryhodnosti

a anonymity. Druhým důvodem byla konzultace tohoto problému s pracovnící Preventivně informačního odboru Policejního prezidia ČR Janou Jungwirthovou. Tato součást policejního prezidia se v rámci své činnosti zabývá mimo jiné i dotazníkovými a jinými průzkumy v rámci Policie ČR. Na základě profesionálních zkušeností s prováděním podobných průzkumů mi bylo sděleno, že v současné době panuje v policejním prostředí silně negativní vztah k jakýmkoli průzkumům a dotazníkům, zvláště v případě témat považovaných za velmi osobní. Vzhledem k těmto skutečnostem jsem od pokusu provést průzkum zájmu o duchovní péči mezi policisty ustoupil.

4.3.6. Vyhodnocení dotazníkového průzkumu

Poznatky získané od duchovních působících v policejním prostředí poskytly poměrně zajímavou paletu názorů, přičemž v některých dotazovaných oblastech se odpovědi duchovních víceméně shodovaly a v některých otázkách panovala i při malém množství respondentů poměrně velká názorová pestrost.

Většina duchovních se dostala k činnosti v rámci týmů PIP na základě osobní znalosti s lidmi z policejního prostředí, kteří v PIP působili (4 případy). Známost s těmito lidmi měla základ v předchozí jiné sociální či psychologické činnosti duchovních. V jednom případě duchovní oddával budoucího vedoucího týmu PIP, který ho pak oslovil s nabídkou této činnosti. Ve dvou případech byli duchovní delegováni do služby svými biskupy.

Ohledně přípravy na tuto formu služby všichni duchovní shodně uvedli školení pořádané Policií ČR. Ve dvou případech duchovní využili svého předchozího vzdělání v oblasti psychosociálních služeb. Ze strany žádné církve nebyla zjištěna žádná vzdělávací aktivita v tomto směru (pouze byl zmíněn fakt, že ETF UK má ve svých osnovách psychosociální krizovou pomoc jako studijní předmět).

Na spolupráci s ostatními osobami v týmech PIP se všichni duchovní shodně dívají jako na dobrou a bezproblémovou, v jednom případě byl zmíněn fakt, že duchovní jsou jediní mimoresortní účastníci a v některých situacích se u nich projevuje absence znalostí policejního prostředí.

V otázce názoru na vývoj duchovní služby v policii se pohledy dost lišily. Na jednom

konci názorového spektra byly dvě odpovědi, že duchovní se ve své činnosti osvědčili a spolupráce bude pokračovat. Totožně vyzněl další názor s poznámkou, že bude trvat poměrně dlouho, než se služba zaběhne. Další názor říkal, že formalizovaná duchovní služba v našich podmínkách mnoho šancí nemá, protože v policejním prostředí po ní neexistuje dostatečná aktuální poptávka. Podle dalšího respondenta duchovní služba v současné podobě perspektivní není, což má souvislost s neperspektivní pasivní koncepcí celého projektu PIP. Poslední odpověď hovořila o možné životaschopnosti duchovní služby v případě jejího vybudování podle armádního vzoru. Takové modely v policejních sborech okolních států fungují bez problémů.

V otázce podnětů ke zlepšení současné služby se duchovní domnívají, že je nutná detailnější diskuse o koncepci týmů PIP a o postavení duchovních v nich. Kromě toho by byla třeba větší informovanost v řadách policie o celé službě, která by měla ovlivnit stále trvající nedůvěru policistů k tomuto projektu. Jeden názor se vrátil k současnému minimálnímu zájmu o duchovní službu jak mezi policisty, tak ze strany policie jako instituce, bez konkrétních podnětů k možnému zlepšení této situace.

Všichni duchovní pak uvedli, že činnost v policejním prostředí pro ně osobně neznamena nějakou ztrátu. Obohacující je možnost styku s traumatizovanými lidmi. Ve dvou případech je pro duchovní podnětná zkušenost styku s policejním prostředím coby specifickým fenoménem, prostředím s určitou formou vojenské struktury, v níž není mnoho lidského citu.

Ze strany žádné církve nebyla zaznamenána existence pastoračních plánů zaměřených speciálně na policisty. Církve nevnímají v současnosti policii jako nějakou specifickou samostatnou skupinu.

V souvislosti s předchozím zjištěním je logické, že nikdo z duchovních neví o žádné české konfesní literatuře, která by se vztahovala speciálně k pastorační péči v policejním prostředí. V jednom případě duchovní tento stav považuje za správný, protože policejní prostředí není konfesní záležitostí.

Jiné duchovenské kontakty s policisty mimo činnosti v rámci týmů PIP oslovení duchovní většinou nemají. Jeden duchovní uvedl občasné osobní kontakty s několika známými, kteří v současnosti nastoupili do policejní služby a dva duchovní se zmínili o pracovních kontaktech s policisty při aktivitách souvisejících s pomocí obětem živelných pohrom.

Přístup policie jako instituce k duchovním všichni duchovní označili za korektní, většinou

však s určitými výhradami. Vždy jde o osobní přístup konkrétního člověka, který policejní instituci zastupuje, takže míra vstřícnosti je různá, byť vždy přítomná. Pro jednoho duchovního je policie jako instituce poměrně neprůhledná a jeden duchovní přes uznání korektního přístupu vyslovil názor, že duchovní jsou v týmech PIP spíš trpěni, protože do nich byli kooptováni hlavně kvůli mateřskému saskému modelu, podle kterého se náš systém týmů PIP vytvářel a ne kvůli uspokojení poptávky po této službě.

Všichni duchovní také uvádí, že spolupráce s policejními služebními strukturami a funkcionáři není mimo vlastní tým PIP rozsáhlá, ale když k ní dojde, je bezproblémová.

Ostatní členové týmů PIP podle všech duchovních mají s nimi korektní až přátelské vztahy. Duchovní vnímají ze strany policistů zájem o vlastní úhel pohledu na řešenou problematiku. Dva duchovní zmiňují počáteční rozpaky a hledání společné řeči.

V otázce přístupu řadových policistů k duchovním byly odpovědi poměrně pestré. V jednom případě policisté duchovního berou přes počáteční nedůvěru starších policistů a bývalých příslušníků StB jako jednoho z nich (tento duchovní více než deset let slouží jako policista). Jeden duchovní uvádí bezproblémový přístup. Když si ho někdo zvolil pro kontakt, věděl, že se stýká s duchovním a přál si právě to. Dva duchovní uvedli počáteční nedůvěru s následným bezproblémovým přístupem. Jeden duchovní zatím žádný zájem o svou službu nezaznamenal a jeden duchovní uvedl reakce spíš odmítavé (mlčení a nezájem, v jednom případě otevřené sdělení, že dotyčný doufá, že duchovního nebude nikdy potřebovat).

Rozsah zájmu o kontakt s duchovním je také různý. V jednom případě je uveden žádný, ve třech případech malý (v jednom případě s uvedením množství tří rozhovorů za rok), jeden duchovní uvádí malý zájem, který se týká hlavně specifických situací kontaktu se smrtí a jeden duchovní zájem kvantifikuje na zhruba 20 až 30 existenciálně laděných rozhovorů za rok.

Ve všech případech je služba v rámci týmů PIP uvedena jako spíše asistenční, duchovní oblast je zde chápána jako jakýsi bonus. Dva duchovní přímo uvádí, že podle jejich zkušenosti nevěřící policisté duchovního vnímají jako důvěryhodnou osobu stojící mimo resort, která je vyslechne bez obav z marginalizování jejich problémů.

Duchovní se také shodují v tom, že zájem o přímo pastorační péči u policie nezaznamenávají, v jednom případě byly zaznamenány požadavky na duchovní službu v souvislosti s otázkami pohřbů. Jeden duchovní uvádí, že podle jeho názoru současný stav

není nastavený na poskytování pastorační služby uvnitř policie a domnívá se, že v případě otevřeného poskytování pastorační péče na pracovišti by duchovní i klient mohli mít problémy. Proto pokud vytuší zájem o duchovní péči, vyvádí ji mimo policejní pracoviště.

Evangelizační zkušenosti ve formě zvěstování v policejním prostředí většina duchovních nemá. Tři zmiňují uskutečňování evangelizaci v širším smyslu jako svědectví vlastního života vnesené do daného prostředí. Jeden duchovní uvádí, že letos bude křtít 3 farníky, kterým pomohl ke vstupu na cestu víry právě skrze službu u policie. Neuvádí k tomu žádné upřesnění.

Pokud se týká uvedení nějakých zajímavých konkrétních případů či situací z činnosti v policejním prostředí, všichni duchovní na tuto otázku odmítli odpovědět.

Ze získaných informací lze vyvodit závěr, že duchovním se v rámci daných možností podařilo úspěšně vstoupit do profesního prostředí Policie ČR. Nedošlo k důraznému odmítnutí, stejně tak se ale zatím neprojevuje nijak výrazný zájem. Duchovní služba zde nezačala působit samostatně, nýbrž je jen malou součástí jiného projektu psychosociálních služeb. Podle dosavadních zkušeností se zdá, že situace v policejním prostředí odpovídá situaci v celé české společnosti. V současné době poptávka po poskytování duchovní péče existuje, je však velmi malá a zdá se, že její přímé poskytování v policejním prostředí není zatím vnímáno jako přirozené.

Pro budoucnost lze ze zjištěných informací vyvozovat, že duchovní péče poskytovaná v policejním prostředí bude ke svému rozvoji potřebovat získat vlastní pevný statut. To bude vyžadovat jednak projevený zájem církví o tuto konkrétní oblast a jednak vytvoření příznivějšího vnímání duchovní péče ze strany policie jako instituce i policistů jako lidí.

Zde je zajímavé zjištění, že v okolních státech (i ve Slovenské republice, se kterou jsme ještě nedávno tvořili společný stát) funguje duchovní služba v policejním prostředí jako jeho běžná součást, zatímco v České republice si ještě do řad policie ani nenašla otevřenou vlastní přímou cestu. To by mohlo být v hlubších společenských souvislostech zajímavým zdrojem inspirace pro další bádání.

5. MODEL DUCHOVNÍ PÉČE U SLOVENSKÉ POLICIE

Slovenská republika je jedním ze států EU, které zavedly fungující systém duchovní péče ve svém policejním sboru. Z našeho pohledu je situace na Slovensku zajímavá, protože až do roku 1993 naše země tvořily společný stát. Proto by se mohlo zdát, že situace v českém a slovenském policejním sboru by měla být podobná. V oblasti poskytování duchovní péče poskytované policistům je však současná situace na Slovensku od situace v Čechách velmi odlišná. V České republice nevznikla v rámci policejního sboru žádná duchovní služba a tato problematika není dosud ze strany Policie ČR nebo MV ČR nijak koncepčně řešena. Přitom v české armádě i vězeňské službě se duchovní služba poměrně rychle etablovala jako běžná součást těchto složek. Česká policie zůstala v tomto ohledu zcela stranou a to nejen ve srovnání s českými ozbrojenými sbory, nýbrž i v porovnání s policejními sbory všech sousedních států. To samo o sobě je fakt, který by si zasloužil hlubší zamyšlení.

V samostatné Slovenské republice vzniklé 1. 1. 1993 se situace vyvíjela zcela odlišně. Už v březnu 1994 uložilo programové prohlášení vlády ministrovi obrany vypracovat koncepci duchovní služby pro slovenskou armádu. Tato koncepce vznikla už za tři měsíce a nově vzniklý Úřad vojenských duchovních začal fungovat od 1. 2. 1995. Tato instituce ale zanikla ke dni 1. 3. 2003 v souvislosti se vznikem římskokatolického **Ordinariátu OS a OZ SR** (ozbrojených sil a ozbrojených zborov Slovenskej republiky) a **Ústredia ekumenickej pastoračnej služby OS SR**, které soustřeďuje duchovní péči poskytovanou nekatolickými církvemi. V současné době tak je duchovní péče v ozbrojených silách a sborech Slovenské republiky (tedy i slovenské policie) zajišťována těmito dvěma na sobě nezávislými institucemi. Jejich činnost ale není oddělena podle druhu ozbrojených složek, v nichž působí. Duchovní péče v rámci armády, policie i vězeňské služby je považována za jednotnou.

Deklarovaným úkolem duchovní služby je pomáhat velitelům při upevňování služební kázně, morálního a mravního stavu v extrémních služebních podmínkách, podílet se na eticko-mravní výchově příslušníků, zabezpečit svobodný náboženský projev, plnění náboženských povinností a rozvoj duchovního života příslušníků a zaměstnanců a jejich rodin a podílet se na charitativní a humanitární pomoci. Při organizování duchovní služby se vychází z toho, že příslušníci ozbrojených složek představují zvláštní profesní skupinu

působící ve specifických podmínkách a proto potřebují i specifickou formu duchovní péče.¹⁰⁵

V rámci rozvinuté slovenské duchovní péče v ozbrojených složkách lze také najít známky jistého napětí mezi dvěma na sobě nezávislými institucemi. Např. při ekumenické bohoslužbě uskutečněné v Bratislavě dne 21. 1. 2010 v rámci týdne modliteb za jednotu všech křesťanů řekl římskokatolický ordinář OS a OZ SR František Rábek, že existence dvou struktur duchovní služby v resortu obrany a dalších ozbrojených sborech je důsledkem nedohody v rámci křesťanstva, která sahá mnoho století zpět.¹⁰⁶ Nezdá se však, že by mezi oběma slovenskými duchovními institucemi panoval nějaký závažnější nesoulad.

5.1. Římskokatolická duchovní péče

Duchovní péče poskytovaná římskokatolickou církví na Slovensku v řadách policie a dalších ozbrojených složek je soustředěna do Ordinariátu OS a OZ SR, který tvoří v rámci římskokatolické církve samostatný vikariát postavený na úroveň diecéze, se sídlem v Bratislavě. V čele vikariátu stojí vikář, který ve své osobě kumuluje funkce ředitele úřadu MV SR a zástupce biskupa s právy ordináře pro resort MV SR. Vikář je současně členem Konferencie biskupov Slovenska.¹⁰⁷ V rámci celého ordinariátu v současnosti slouží 48 duchovních (33 římskokatolických a 15 řeckokatolických). Z tohoto počtu působí v policii 14 duchovních (dalších 18 slouží v armádě a 16 ve věznicích).¹⁰⁸ Od července 2009 má ordinariát i vlastní chrám v Bratislavě-Krasňanoch, katedrálu sv. Šebastiána, který dostal darem od bratislavského arcibiskupa-metropolity Stanislava Zvolenského.

Ordinariát má svoji existenci právně ošetřenu smlouvou mezi Slovenskou republikou a Svatou stolicí. Tato smlouva vymezuje ordinariát jako právnickou osobu s právní subjektivitou podle kánonického práva a právních předpisů Slovenské republiky. Ordinariát je zároveň zvláštní institucí ve struktuře slovenských ozbrojených složek. Finanční a materiální potřeby ordinariátu zabezpečuje Slovenská republika. Smlouva je uzavřena

---

105 Ekumenická pastoračná služba v OS SR a OZ SR [online]. Bratislava: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Duchovná služba, posl. aktualizace 17. 2. 2010 [cit. 21. 2. 2010].

Dostupný z WWW: <<http://www.mosr.sk/248/>>

106 VITKO, Pavol. Ekuména v rezorte obrany a v ozbrojených silách a zboroch. *ATM*. 2010, roč. 42, č. 2, s. 92.

107 Informácie – katolícka duchovná služba [online]. Bratislava: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Duchovná služba, posl. aktualizace 17. 2. 2010 [cit. 21. 2. 2010].

Dostupný z WWW: <http://www.minv.sk/?informacie_katolicka_sluzba>

108 VITKO, Pavol. Ekuména v rezorte obrany a v ozbrojených silách a zboroch. *ATM*. 2010, roč. 42, č. 2, s. 92.

na dobu neurčitou.¹⁰⁹ Činnost ordinariátu pak upravuje jeho statut, který podrobně vymezuje právní normy, kterými se ordinariát řídí, kdo patří do jeho kompetence a jak je ordinariát organizován.¹¹⁰

Duchovní činnost v rámci ozbrojených složek se zdá být na Slovensku velmi pestrá. Na oficiálních internetových stránkách MV SR je duchovní služba soustředěna pod vlastní odkazem s bohatým vnitřním členěním. Zde je prezentováno velké množství církevních akcí (poutě, bohoslužby, společenské a volnočasové aktivity apod.), které v rámci ozbrojených složek probíhají, nebo kterých se ozbrojené složky oficiálně účastní. Zdá se, že v ozbrojených složkách na Slovensku slouží značný počet věřících, protože v červnu 2009 bylo ve Spišské kapitule založeno laické Spoločenstvo katolíckych veriacich v OS a OZ SR.¹¹¹ To vše svědčí o faktu, že duchovní situace na Slovensku je ve srovnání s Českou republikou zcela odlišná a její úroveň je pro naše prostředí v současných podmínkách nedosažitelná.

5.2. Ekumenická duchovní péče

Církev sdružená v Ekumenickej rade cirkví Slovenskej republiky soustřeďují svoji duchovní péči poskytovanou příslušníkům ozbrojených složek Slovenské republiky do Ústredia ekumenickej pastoračnej služby v OS a OZ Slovenskej republiky. Organizačně je ústředí členěno na úřad generálního duchovního, kterému podléhají kancelář ústředí a správa ústředí. Tyto složky se zabývají vnitřními činnostmi. Vlastní duchovní péči realizují tři výkonné složky ústředí, kterými jsou dva úřady pro ozbrojené síly a ozbrojené složky a referát pro vězeňskou stráž. Výkonné složky jsou členěny na tři až šest oddělení (úřad pro ozbrojené složky, do jehož kompetence patří i duchovní péče o příslušníky slovenské policie, se skládá z pěti vysunutých pracovišť). V čele ústředí stojí generální duchovní jmenovaný Ekumenickou radou cirkví Slovenskej republiky a ustanovený ministrem obrany Slovenské republiky.¹¹² V současnosti působí v rámci ústředí 10 duchovních (6 z Evanjelickej

---

109 Zmluva o duchovnej službe: Zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou o duchovnej službe katolíckym veriacim v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch Slovenskej republiky zo dňa 22. augusta 2003.

110 Štatút Ordinariátu ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR.

111 ŽIAK, Jozef. Vojaci štyroch armád v Levoči. *ATM*. 2009, roč. 41, č. 8, s. 89.

112 Ekumenická pastoračná služba v OS SR a OZ SR [online]. Bratislava: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Duchovná služba, posl. aktualizace 17. 2. 2010 [cit. 21. 2. 2010].

Dostupný z WWW: <<http://www.mosr.sk/248/>>

cirkvi a. v. na Slovensku, a po jednom z Pravoslávnej cirkvi, Apoštolskej cirkvi, Starokatolíckej cirkvi a CČSH). Z nich 4 duchovní slouží v policii (3 v armádě a 3 ve věznicích).¹¹³

Právní úpravu existence ústředí tvoří dohoda uzavřená mezi Slovenskou republikou a celkem jedenácti na Slovensku registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi. Podle smlouvy je ústředí zvláštní institucí ve strukturách slovenských ozbrojených složek. Je právnickou osobou s odvozenou právní subjektivitou od církví sdružených v ERC SR. Ústředí je rozpočtovou organizací ve zřizovatelské působnosti Ministerstva obrany Slovenskej republiky. Finanční a materiální potřeby ústředí zabezpečuje Slovenská republika. Smlouva dále vymezuje personální otázky uvnitř ústředí a oblasti jeho působení.¹¹⁴

Stejně jako římskokatolický ordinariát i ekumenické ústředí obsáhle prezentuje svoji činnost na oficiálních internetových stránkách MV SR. Tato prezentace svojí úrovní za ordinariátem nijak nezaostává, takže i druhá instituce poskytující slovenským policistům duchovní péči se zdá být kvalitativně na výši v současném českém prostředí nepředstavitelné.

---

113 VITKO, Pavol. Ekuména v rezorte obrany a v ozbrojených silách a zboroch. *ATM*. 2010, roč. 42, č. 2, s. 92.

114 Dohoda medzi Slovenskou republikou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami o výkone pastoračnej služby ich veriacim v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch Slovenskej republiky zo dňa 28. apríla 2005.

6. ZÁVĚR

Úkolem, této diplomová práce bylo pokusit se vytvořit co nejúplnější obraz o pastorační péči v profesním prostředí Policie ČR. Úkol to nebyl jednoduchý, protože v současné době je duchovní služba českým policistům teprve ve fázi vzniku. Současná společenská situace navíc není příznivě nakloněn rozvíjení duchovních aktivit v prostředí státních institucí, jednak kvůli důsledné sekularizaci celého státního aparátu a jednak kvůli nevelké poptávce veřejnosti po duchovní péči, vyplývající z dlouholetého vývoje celé naší společnosti. Policejní prostředí není ani předmětem zájmu ze strany církví, které nevnímají policisty jako nějakou specifickou sociální skupinu. Proto nebylo možné při zpracování tématu opřít se o odbornou literaturu zaměřenou na tuto problematiku. Z výše popsaných důvodů u nás takové odborné podklady neexistují. Bylo tedy nutné čerpat z pramenů biblických a z dalších pramenů zabývajících se zejména obecně pojatou pastorační péčí, policejní psychologií, historií a příslušnými právními normami, vybírat vhodné části té které problematiky a ty aplikovat na policejní prostředí.

Tímto postupem byla v první řadě podložena oprávněnost existence duchovní péče poskytované policistům a to jak z pohledu biblického (poskytování péče i lidem žijícím mimo církevní společenství), tak i z pohledu jiných vědních oborů (uznání lidské spirituality jako plnohodnotného pozitivního sociálního i zdravotního faktoru). Byly popsány i vhodné způsoby poskytování duchovní péče s určením individuálního pastoračního rozhovoru jako způsobu pastorační péče nejvhodnějšího pro dané prostředí. V souvislosti s poskytováním péče lidem stojícím mimo církev byl zdůrazněn význam asistenčního aspektu duchovní péče ve smyslu doprovázení člověka v jeho problémech bez přílišného zdůrazňování spirituálního rozměru této služby. Jako důležité pozitivní zjištění se jeví fakt, že v současnosti vytvářené teoretické modely činností v oblasti psychosociálních služeb považují duchovní péči za plnohodnotnou součást nově budovaných systémů sociální a krizové pomoci.

Dále byly popsány dvě instituce, které se nachází v centru tématu této práce. Těmi jsou policie a církev. Přes zdánlivou oddělenost či až protikladnost obou subjektů byl biblicky i historicky doložen hluboký duchovní rozměr problematiky ochrany práva v lidské společnosti s tím, že tento aspekt bezpečnostní problematiky není v současnosti naší moderní společností, k její vlastní škodě, téměř vůbec vnímán.

V další části práce je předmětem zájmu psychologická náročnost policejní služby, z toho vyplývající důsledky a pokusy o řešení této problematiky, v rámci kterých se církev poprvé prakticky zapojily do služby v českém policejním prostředí. Velká pozornost byla v této části práce věnována průzkumu a vyhodnocení dosavadních praktických zkušeností duchovních, kteří v policejním prostředí působí. Z těchto informací vyplývá závěr, že duchovní péče v prostředí české policie si přiměřeně okolnostem dokázala najít svoje místo, byť v současnosti o ni není mezi policisty příliš velký zájem. Při pokusu o výhled do budoucnosti je třeba vzít v úvahu, že duchovní péče poskytovaná v současné podobě není příliš perspektivní. Vhodným modelem se zdá být vytvoření duchovní služby podle vzorů existujících v policejních sborech okolních států. Nezbytným předpokladem k tomu bude pochopení důležitosti spirituality pro lidskou společnost a z toho plynoucí zájem příslušných institucí i konkrétních lidí. Tato změna myšlení však českou společnost teprve čeká. Jako ukázka dobře fungujícího systému duchovní péče v policejním prostředí je popsána situace ve Slovenské republice. V této situaci by mohl být podnětem k hlubšímu zamyšlení fakt, že ve všech okolních státech, tedy v Německu a Rakousku (stabilní země EU s demokratickou tradicí), v Polsku i na Slovensku (postkomunistické země) je duchovní služba běžnou součástí struktury policejního sboru, zatímco v České republice si pastorační služba do policejního prostředí dosud nedokázala najít vlastní cestu. Takové zamyšlení by patrně vyžadovalo provést hlubší sondu do stavu celé české společnosti.

V úvodu této práce je citována myšlenka, že pastorační péče je projevem Boží lásky k člověku, pro kterou je důležitá nejen víra, ale i konkrétní problémy každodenního lidského života. Právě zde nachází uplatnění pastorační péče mimo církevní společenství ve smyslu doprovázení člověka v obtížných životních situacích. Oproti jiným druhům péče má pastorační péče navíc. Nabízí pohled na lidské problémy z duchovní perspektivy, která je schopna překonat těžkosti tam, kde jiné pohledy narážejí na vlastní materialistický horizont. Výsledky této práce ukazují, že pastorační péče si v současné době v českém policejním prostředí obtížně hledá své místo, protože se nachází na okraji zájmu policejních i církevních institucí. Je otázkou budoucnosti, jakým způsobem se bude pastorační péče poskytovaná příslušníkům Policie ČR rozvíjet. V současnosti stojí na úplném počátku své existence, bez vlastních teoretických základů a s minimálními praktickými zkušenostmi. Autor této práce by proto považoval za úspěch, kdyby se jeho pojednání mohlo stát malým kamínkem v základech, na nichž by v budoucnosti vyrostla nová forma fungující duchovenské služby.

7. RESUME

Objective of this dissertation paper was to create the most complete picture of the pastoral care rendered within the law enforcement organizations in the Czech Republic. Such task was very complex because the spiritual services currently rendered to the Czech law enforcement officers are in their initial stages. In addition, currently our society has not been supporting the development of the spiritual activities within the governmental institutions, firstly because of the thorough secularization of the entire state apparatus, and secondly because of the insufficient public demand for the spiritual services. All these facts are the results of the past developments in our society. Nowadays the Church is not interested in the law enforcement because it fails to recognize the law enforcement officers as the members of a specific social group. Therefore, during processing this dissertation paper, it was impossible to research the professional literature dealing with such issues. No professional resources of such nature are available in our country, specifically for the reasons mentioned above. All information had to be studied using biblical and other resources, primarily involving generally envisioned pastoral care, law enforcement psychology, history, and specific legal standards. Then a suitable material from these resources had to be selected and subsequently applied to the law enforcement settings.

First of all, the procedure mentioned above allowed the existence validation of the spiritual services rendered to the law enforcement officers, to wit from the biblical point of view (rendering care to the people not involved in religious organizations), and from the viewpoints of other scientific fields (recognizing human spirituality as a positive, full-valued social and health aspect). In addition, this dissertation paper describes suitable methods of rendering the spiritual healing, with a view of designating the individual pastoral interview as the most adequate way of pastoral work for the environments in question. With regard to rendering the healing to the people not involved in the Church organizations, this paper emphasizes the significance of spiritual healing within the sense of accompanying the individual while dealing with his/her problems while not overstressing the spiritual dimensions of such services. The paper recognizes an important and positive discovery: the theoretical models currently under the development (for the activities in the area of psychosocial services) do

recognize the spiritual care as a full-valued part of the newly developed social and emergency support systems.

Furthermore, this dissertation paper describes two institutions that happen to be in its center of the subject matter. These institutions are the law enforcement and the Church. Despite of the apparent detachment or even antinomy of the two subjects, a deep spiritual dimension has been substantiated via the biblical and historical means. Such dimension is the protection of the rights of the people with an unfortunate failure of our modern society to recognize such security aspects, regrettably to its own disadvantage.

Another part of the dissertation paper deals with the psychological stress involving the jobs in the law enforcement, its consequences, and the solutions the Church, literally for the first time, had begun to acknowledge through the services rendered to the Czech law enforcement officers. Great emphasis in this part was put into a research and assessment of the current practical experiences of the clergymen working in the law enforcement settings. The conclusion is that the spiritual healing has found its adequate place in the Czech law enforcement environment, despite of the current indifference of the law enforcement officers regarding the spiritual services. When assessing the future of this situation, we must consider the fact that the spiritual healing rendered nowadays has not been entirely promising. A suitable model seems to be the creation of the spiritual services according to the ones existing within the law enforcements of the neighboring countries. An essential prerequisite for such move would have to be the understanding of the importance of the human spirituality and the resulting interest of the applicable institutions and specific individuals. However, within our society, such a change in thinking is only a reality of the future. This dissertation paper mentions the Slovak Republic as the example of an adequate and functional system of the spiritual healing within its law enforcement. As a spark for deeper contemplation in this case might serve the fact that in all our neighboring countries, i.e. in Germany and Austria (stable countries of the European Union with democratic traditions), and in Poland and Slovakia (post-communist countries), the spiritual services had become the common part of their law enforcement agencies, whereas in the Czech Republic the pastoral work has not yet been able to find its way into these substructures. Such contemplation would most likely require a deeper probe into the status of the entire Czech society.

Introduction of this dissertation paper quotes an inspiration that pastoral care is the expression of God's love toward the humans. In this context the religious faith is very

important as well as the specific problems of everyday life. Actually here the pastoral care finds its place outside the Church societies in a sense of accompanying the individuals in their difficult life situations. The pastoral work has something more to offer than the other types of the services because it offers a view of the human problems in a spiritual perspective, which is capable of overcoming the problems in the areas where the other views encounter their own materialistic horizons. The outcome of this dissertation paper shows exactly that nowadays the pastoral care in the Czech law enforcement organizations has had difficulties in establishing itself because the law enforcement and the Church show no interest in it. It is the question of the future as to what course the pastoral care would take in serving the law enforcement officers of the Czech Republic. At the moment, the pastoral care in this country experiences its existential beginnings with no theoretical base and practical experience. The author of this paper would therefore consider it a tremendous success if this dissertation becomes a small building block, which would in the future help to create a new form of the functional spiritual services.

POUŽITÁ LITERATURA

Primární literatura

- Bible: Bible: *Písmo svaté Starého a Nového zákona [včetně deuterokanonických knih]: český ekumenický překlad*. 4. vyd. Praha: Česká biblická společnost, 1993. 1007 s., 283 s. ISBN 80-900881-7-1
- BAŠTECKÁ, Bohumila aj. *Terénní krizová práce: Psychosociální intervenční týmy*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a. s., 2005. 300 s. ISBN 80-247-0708-X
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 4. vyd. Praha: Portál, 2004. 272 s. ISBN 80-7178-931-3
- HAVRÁNEK, Alexandr. *Úvahy o pastýřské péči*. 1. vyd. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1986. 280 s.
- KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Pastorální péče*. 4. svazek. Praha: Oliva, 2000. 177 s. Studijní texty. ISBN 80-85942-42-9
- KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie zdraví*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 280 s. ISBN 80-7178-551-2
- OPATRNÝ, Aleš. *Pastorační péče v méně obvyklých situacích*. 4. verze. Praha: Pastorační středisko sv. Vojtěcha při Arcibiskupství Pražském, 2005. 113 s.
- RUTRLE, Otto. *Základní problémy duchovní péče*. 1. vyd. Praha: Ústřední rada Církve českomoravské, 1940. 116 s.
- SMOLÍK, Josef. *Pastýřská péče*. 1. vyd. Praha: Kalich, 1991. 263 s. Studijní texty. ISBN 80-7017-276-2
- SINGLEHURST, Laurence. *Efektivní a citlivá evangelizace: Proces setby, žně a uchování*. Přel. Martin a Marie Sauerovi. 1. vyd. Praha: Samuel, 2005. 126 s. ISBN 80-86849-10-4
- SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: Starověk*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství ORAC, s. r. o., 2002. 363 s. ISBN 80-86199-42-8

- SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: Středověk, novověk*. 1. vyd. Praha: Slávy dcera, s. r. o., 2006. 767 s. ISBN 80-903725-2-X

Sekundární literatura

- FILIPI, Pavel. *Křesťanstvo: Historie, statistika, charakteristika křesťanských církví*. 3. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2001. 195 s. ISBN 80-85959-80-1
- KUBÍKOVÁ, Jiřina. *Křesťanská misie v 16. - 18. století*. 1. vyd. Brno: Nakladatelství L. Marek, 2001. 280 s. ISBN 80-86263-24-X
- LIGUŠ, Ján. *Medziľudská komunikácia: Teologická propedeutika*. 1. vyd. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, pedagogická fakulta, 1996. 94 s. ISBN 80-88825-35-0
- OPATRNÝ, Aleš. *Pastorace v postmoderní společnosti*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. 150 s. ISBN 80-7192-557-8
- OPATRNÝ, Aleš. *Pastorační situace u nás: Analýzy a výhledy*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1996. 102 s. ISBN 80-7192-557-8
- ŘÍČAN, Rudolf; MOLNÁR, Amedeo. *12. století církevních dějin*. 2. vyd. Praha: Kalich. 1990. 537 s. Studijní texty. ISBN 80-7017-060-3
- SKÝBOVÁ, Anna; HROCH, Miroslav. *Králové kacíři inkvizitoři*. 1. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1987. 328 s.
- VOGEL, Jiří. *Církev v sekularizované společnosti: Studie k husitské eklesiologii*. 1. vyd. Brno: Nakladatelství L. Marek, 2005. 247 s. ISBN 80-86263-64-9
- VYBÍRAL, Zbyněk. *Psychologie komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 320 s. ISBN 80-7178-998-4

Slovníky

- DOUGLAS, J. D. aj. *Nový biblický slovník*. Přel. Alena Koželuhová aj. 1. vyd. Praha: Návrat domů, 1996. 1243 s. ISBN 80-85495-65-1

- KRAUS, Jiří aj. *Nový akademický slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 879 s. ISBN 80-200-1351-2
- NOVOTNÝ, Adolf. *Biblický slovník*. 3. vyd. Praha: Kalich a Česká biblická společnost, 1992. 1399 s. ISBN 80-7017-528-1 [pro: Kalich, Praha] ISBN 80-900881-1-2 [pro: Česká biblická společnost, Praha]
- SALAJKA, Milan. *Orientační teologický slovník* 1. vyd. Rychnov nad Kněžnou: Nakladatelství JEŽEK, 2000. 193 s. ISBN 80-85996-25-1
- VON ALLMEN, Jean-Jaques aj. *Biblický slovník*. Přel. Jan Miřejovský aj. 2. vyd. Praha: Kalich, 1991. 360 s. ISBN 80-17-180-4

Právní normy

- Zákon č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., listina základních práv a svobod.
- Zákon č. 3/2002 Sb. o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů [zákon o církvích a náboženských společnostech]
- Zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
- Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 129 ze dne 14. listopadu 2001, kterým se zřizuje systém poskytování posttraumatické intervenční péče příslušníkům Policie České republiky, kteří prožili traumatizující událost v souvislosti s plněním služebních úkolů.
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 21 ze dne 16. února 2009 o posttraumatické intervenční péči a anonymní telefonní lince pomoci v krizi.
- Dohoda o účasti osob vykonávajících duchovenskou službu na systému poskytování posttraumatické intervenční péče příslušníkům Policie České republiky. Č.j.: SP-6-63/PS-2002

- Zmluva o duchovnej službe: Zmluva medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou o duchovnej službe katolíckym veriacim v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch Slovenskej republiky zo dňa 22. augusta 2003.
- Štatút Ordinariátu ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR.
- Dohoda medzi Slovenskou republikou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami o výkone pastoračnej služby ich veriacim v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch Slovenskej republiky zo dňa 28. apríla 2005.

Články z časopisu

- LIGUŠ, Ján. Pravda, polopravda a lež v komunikaci. *Evanjelikálny teologický časopis*. 2006, roč. 5, č. 2, s. 5-30. ISSN 1336-1783
- VITKO, Pavol. Ekuména v rezorte obrany a v ozbrojených silách a zboroch. *ATM*. 2010, roč. 42, č. 2, s. 92. ISSN 1802-4823
- ŽIAK, Jozef. Vojaci štyroch armád v Levoči. *ATM*. 2009, roč. 41, č. 8, s. 89. ISSN 1802-4823

Články a jiné příspěvky

- CEKOTA, Vojtěch. *Vznik inkvizice a její poslání*: Obsah přednášky ze dne 18. 1. 2007. Cyklus přednášek v Křesťanském informačním středisku ve Zlíně [online] 2007. [cit. 24. 2. 2009]. s. 1-5.
Dostupný z WWW: <<http://www.volny.cz/cekota2/Inkvizice.htm>>
- HANKOVÁ, Ivana; MATOUŠEK, Jaromír. *Informace pro pana policejního prezidenta - 1. výroční zpráva „Linky pomoci v krizi.“: Informace pro pana policejního prezidenta - Průběžná informace o fungování „Telefonní linky pomoci v krizi.“ II. Q.* [online] 2003. [cit. 7. 11. 2005]. s. 3-4.
Dostupný z WWW: <http://www.str.aa/vltavska/linka_zprava.htm>

Dosud nepublikované studie

- BAŠTECKÁ, Bohumila aj. *Standardy psychosociální krizové pomoci lidem, obcím a organizacím zasazeným mimořádnou událostí anebo krizovou situací: Manuál. 1. verze – pracovní materiál před připomínkovým řízením, verze k 23. září 2008.* Praha: Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2008. 66 s.

Internetové zdroje

- Ekumenická pastorační služba v OS SR a OZ SR [online]. Bratislava: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Duchovná služba, posl. aktualizace 17. 2. 2010 [cit. 21. 2. 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.mosr.sk/248/>>
- Informácie – katolícka duchovná služba [online]. Bratislava: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Duchová služba, posl. aktualizace 17. 2. 2010 [cit. 21. 2. 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.minv.sk/?informacie_katolicka_sluzba>